

OOSTVLAAMSE ZANTEN

TWEEMAANDELIJKS ALGEMEEN TIJDSCHRIFT VOOR VOLKSKUNDE

ORGAAN VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

van de dienst voor volkskundige enquêtes in Vlaanderen

en van het internationaal studiekomitee voor omgegansreuzen

Redaktie : Lic. Renaat van der Linden, Godveerdegemstraat 15, B-9620 Zottegem

Redaktieleden : Maurits Broeckhove, Lic. Marcel Daem, Dr. René Haeseryn.

Ruil en Recensiedienst : Dr. R. Haeseryn, Bibliotheek, Kraanlei 63, B-9000 Gent.

Alle stortingen op postrek. nr. 000-0096946-43, Bond Oostvlaamse Volkskundigen, Gent

INHOUD

Prijs : 75 F

W.P. Dezutter. — De volkskunde van het proletariaat : G. Michiels. Uit de wereld der Brugse mensen	43
Idem. — Bibliografie betreffende museumpresentatie en didaktiek in volkskundige musea	48
R. van der Linden. — Skateboard, schaatsplank, rolsurf	51

BONDSNIEUWS

M. Broeckhove. — Statutaire vergadering 4-2-1979 met rede R. van der Linden, In- en uitzicht en drie kunstuitingen; verslagen M. Broeckhove en E. Samain-Ouvrein; R. Ruys : voorstelling keizers en koningen	67

BOEKBESPREKING

Theo Penneman. — De Ros Beiaard-omgegansgang te Dendermonde 1377-1789 — M. Daem	42

PERSONALIA

In Memoriam Albert Marinus — R. van der Linden	79

ZOEKEN EN ZANTEN

Abraham Hans en «Het tweede gezicht» — J. Van Efferterre	66
Gent, Moord op een kommissaris en een politieagent — H. Demarest	76
Charles De Clercq, volksschrijver uit Brakel — R. van der Linden	77
Verwijtnamen bij renners : Wieltjeszuiger en zo meer — R. van der Linden	80

**Oostvlaamse Zanten wordt uitgegeven met de steun van v.z.w.
Noordstarfonds, Gent, het Stadsbestuur van Gent en het
Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen**

Boekbespreking

Theo PENNEMAN, *De Ros Beiaard-omwegang te Dendermonde 1377-1789. Overdruk uit Gedenkschriften Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, Vierde Reeks, deel I, 1975, 119 blz. geïllustreerd.

In het Woord Vooraf (blz. 5-6) verantwoordt de auteur de publicatie van zijn studie. Het is zijn opzet de resultaten kenbaar te maken van een systematisch nazicht van de Dendermondse stadsrekeningen waarvan de uitgaven verband houden met de «processie ende omweganghe». Hierin schuilen profane en religieuze elementen die moeilijk van mekaar te scheiden zijn. Samen met de auteur vinden we het jammer dat het Kerkarchief ontoegankelijk bleef voor zijn onderzoek. Het is een zeer belangrijke studiebron die heel wat aanvullend als verhelderend zou geweest zijn.

Bronnen literatuur (blz. 7-16). Voor de vier eeuwen geschiedenis, gaande vanaf 1377 (datum van de oudste stadsrekening) tot 1789 (datum van de laatste rekening Ancien Régime), heeft Theo Penneman 323 jaarrekeningen grondig nagezien. Een paar hiaten in de rekeningen zijn geen beletsel geweest om een overzichtelijk beeld van de Omwegang te schetsen. Het eerste hoofdstuk (blz. 17-41) is gewijd aan de Vier heemkinderen en het Ros Beiaard. De eerste duidelijke vermelding van het Ros Beiaard dateert van 1463. De beweringen dat het Ros Beiaard uitging vóór 1461 berust, volgens de auteur, op losse schroeven. Zulks neemt niet weg dat vóór 1461 kleine details over de omwegang genoteerd staan in de literatuur over het Dendermondse Ros Beiaard, o.a. de jaren 1415, 1417, 1428, 1433. De auteur maant voorzichtigheid aan in het citeren of overnemen van deze literatuur.

Hoofdstuk twee handelt over de reuzen in de Omwegang (blz. 42-67). In de stadsrekening van 1467-1468 is voor het eerst spraak van een reus die megedragen wordt in de processie. In de rekening van 1545 is spraak van een «cleen ruesken» gedragen achter «den grooten ruese». Volgen dan reuzen, reuzinnen en reuzekind. In 1682 eerste vermelding van Mars en het reuzin-

netje van de Vismarkt. Theo Penneman constateert aan de hand van de archieven, dat er heel wat meer reuzen geweest zijn te Dendermonde dan diegene die ons via de literatuur bekend zijn.

In het derde hoofdstuk, De Reuzendieren in de Omwegang (blz. 68-94) maken we kennis met : draak, eenhoorn, huppelpeerdekens, kemels, klein peerd, knaptanten, olifant, walvis en zwaan.

De overige profane elementen in de Omwegang komen in hoofdstuk vier (blz. 95-115). We citeren : rad van avontuur, schip, hellewagen, zotten, Vergilius, zeewagen, profane allegorische taferelen.

In zijn Algemeen Besluit (blz. 116) komt de auteur tot de conclusie dat de algemene literatuur over de Omwegangen totaal zou moeten herzien en herwerkt worden wil men ze betrouwbaar maken voor wetenschappelijk werk. Wat de auteur ervaart voor de stad Dendermonde is ook van toepassing voor gans Vlaanderen en voor de Nederlanden in 't algemeen.

De langverwachte geschiedenis van de Omwegangen in de Nederlanden zal maar kunnen aangevat worden wanneer auteurs, zoals Theo Penneman, voor elke stad en voor elke gemeente grondig het terrein verkennen en zuiveren van alle beweringen die niet steunen op betrouwbare gegevens. De grote verdienste van Theo Penneman ligt in het feit dat hij de stadsrekeningen grondig heeft uitplozen en heel wat nieuwe aspecten heeft belicht over de Dendermondse Omwegang. Zijn publicatie is een betrouwbaar vertrekpunt en heeft op punt gesteld wat tot de gangbare literatuur behoort, hetzij aanvaardbaar, hetzij betwistbaar. Theo Penneman heeft zijn steentje bijgebracht tot de geschiedenis van Dendermonde van de Omwegang in het bijzonder. Wie brengt het volgende steentje bij voor een algemeen geschiedenis. Ligt hier een braak terrein voor licentiaatsverhandelingen ?

Marcel DAEM

De volkskunde van het proletariaat.

Bijgewerkte tekst van de rede uitgesproken op de Akademische zitting in de Gotische zaal van het Stadhuis te Brugge op 15 december 1978 ter gelegenheid van de presentatie van het boek van G. Michiels, *Uit de wereld der Brugse Mensen. De fotografie en het leven te Brugge. 1839-1918.* Brugge, 1978, 710 pp. (Uitgaven Westvlaamse Gidsenkring, V.Z.W. Leenhof 11, 8320 Brugge).

In zijn *Economische en sociale geschiedenis van de Lage Landen*, (Zeist - Antwerpen, 1964) merkt Prof. dr. J.A. Van Houtte op dat de negentiende en de twintigste eeuw minder dan de vorige eeuwen door historici onderzocht werden. Het is dan ook een bijzonder moeilijke opgave om een geschiedenis van Brugge in de 19^e eeuw te schrijven juist omdat op die periode nog niet veel werd gewerkt.

Alleen aan de sociale en politieke geschiedenis van de 19^e eeuw werd reeds aandacht geschonken, maar de bestudering van handel en nijverheid bleef ten achter. In 1853 werd te Brugge een Stedelijke Nijverheidsschool gesticht die in 1979 haar 125-jarig bestaan zal vieren, onder meer door middel van een tentoonstelling over de ontwikkeling van wetenschap en techniek in de 19^e eeuw. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van het bewaard gebleven patrimonium van de school dat het belangrijkste blijkt te zijn van heel België. Van 5 mei t/m 10 juni 1979 zal men deze tentoonstelling die ingericht wordt door het Stedelijk Museum voor Volkskunde kunnen bezoeken en voor het eerst kennis maken met een brok onbekende geschiedenis op basis van authentieke documenten.

Guillaume Michiels is er nochtans wonderwel in geslaagd om een synthese te brengen en zijn werk wordt ondersteund door een unieke selectie van 850 nimmer gepubliceerde fotografische opnamen die een waarheidsgetrouw beeld geven van het leven te Brugge. Dit fotografisch materiaal uit eigen bezit vormt meteen een aanvulling en vervolg op zijn driedelige *Iconografie der Stad Brugge*, Brugge, 1964 - 1968. Het boek bestaat uit twee delen nl. de geschiedenis van de Brugse fotografie en daarnaast een beschrijving van Brugge in de 19^e eeuw in zes hoofdstukken. Het eerste deel is volledig oorspronkelijk werk waarbij te bedenken valt dat het heden nog altijd niet mogelijk is om de geschiedenis van de fotografie in België te schrijven bij gebrek aan een bibliografie van publikaties en bronnenmateriaal en het gemis aan monografische studies van enige omvang.

De pioniers van de Brugse fotografie waren Louis Jacopssen (1797 - 1877) en Jan Frans Michiels (1823 - 1887). Deze laatste was de over-

grootoom van de auteur en dit betekende voor hem zeker een extra stimulant om het onderzoek aan te vatten en door te zetten. De oudst bekende foto van Brugge werd opgenomen in 1848 door Jan Frans Michiels.

De in het boek behandelde periode loopt van 1839 tot 1914 nl. vanaf de ondertekening van het Verdrag der XXIV Artikelen die het Onafhankelijke België veilig stelde tot aan de eerste grote wereldbrand. «De negentiende eeuw is in 1914 afgesloten», zo luidt de laatste zin in het boek van Prof. dr. I.J. Brugmans, Stapvoets voorwaarts. Sociale geschiedenis van Nederland in de 19^e eeuw (Bussum, 1970). In België werd ook in politiek opzicht een periode afgesloten door de invoering van het algemeen enkelvoudig kiesrecht voor mannen waarvoor zelfs niet gewacht werd op de vereiste grondwetsherziening. De eerste na-oorlogse verkiezingen van 16 november 1919 verliepen volgens het nieuwe kiesrecht en wijzigden grondig de parlementaire vertegenwoordiging. De katholieke partij verloor haar volstrekte meerderheid zodat voortaan nog alleen coalitieregeringen ons land konden besturen. Het jaar 1839 was toevallig ook een belangrijk jaar voor de fotografie omdat op 19 augustus 1839 de Franse regering het Daguerreprocédé openbaar bekend maakte en hierdoor de uitvinding van de fotografie ten goede kwam aan de gemeenschap. In dezelfde periode nl. 1834 werd het Bisdom Brugge heropgericht met Franciscus Renatus Boussem (1834 - 1848) als eerste bisschop. Het kerkelijk leven werd hierdoor nieuw leven ingeblazen en wanneer men weet dat de kasteelheer en de pastoor, zeker op het platteland, in die tijd de lakens uitdeelden, kan het belang van deze beslissing niet genoeg onderstreept worden.

In 1835 werd in België het machinale tijdperk ingeluid met de aanleg van de eerste spoorweg en in mei 1938 gingen in Jabbeke de spoorwegarbeiders in werkstaking omdat zij beweerden geen loon ontvangen te hebben. Vijf personen werden gearresteerd. Het arbeidersprobleem en de sociale kwestie kondigen zich aan. Hier komen we op het domein van het tweede deel. In hoofdstuk 1 wordt **Bruges la morte**, Brugge de dode stad, doorgelicht. Het burgerlijke Brugge dat men zeker niet zal leren kennen door het lezen van de poëtische beschrijvingen van Georges Rodenbach. Het succes van zijn roman is meer aan de titel dan aan de inhoud toe te schrijven. De wereld van de kleinburgers vindt men terug in de werken van Maurits Sabbe. In hoofdstuk 2 getiteld **Het onbekende geheimzinnige Brugge** is het hoofdstuk over de prostitutie ongetwijfeld het meest oorspronkelijk wegens het persoonlijk doorgevoerde archiefonderzoek. Hoofdstuk 3 handelt over **Het Brugs proletariaat** terwijl hoofdstuk 4 over **De politiek en de arbeiderspartijen** daar onmiddellijk bij aansluit. In zijn verantwoording schrijft de auteur dat de adel, de burgerij en de clerus op zichzelf niet onderzocht werden. Deze groep valt samen met de cijnskiezers (1830 - 1893) nl. die burgers die genoeg belasting betaalden om het stemrecht uit te oefenen. In Vlaanderen viel deze groep overwegend samen met de verfranste burgerij. In Brugge bedroeg de kiescijns de hoogste voor geheel West-Vlaanderen nl. 60 gulden. Er bestonden een hele reeks vrijstellingen van het minimum cijnsrecht (wet 24 aug. 1883) en daarvan konden o.a. de bedienaren van de eredienst profiteren, indien zij door het

Rijk bezoldigd werden. Over deze bevoorrechten, adel en hogere burgerij, vindt men veel gegevens in de «Tablettes des Flandres», Brugge, 10 dln. en in het onuitgegeven doctoraat van Prof. R. Van Eenoo, *Partijvorming en politieke strekkingen bij de cijnskiezers te Brugge 1830 - 1893*, R.U.G., 1969, 3 dln. Niet onvermeld mag hier blijven de studie van L. Schepens, *De provincieraad van West-Vlaanderen 1836 - 1921. Socio-politieke studie van een instelling en haar leden*. Tielt-Amsterdam, 1976. In dit werk treft men 501 biografieën aan van Westvlaamse notabelen met verwijzingen naar hun deelname aan het verenigingsleven zodat de bovenlaag zeker niet meer extra aan bod hoefde te komen in *Uit de wereld der Brugse mensen*. Overigens komt de adel, bourgeoisie en geestelijkheid voldoende aan bod in hoofdstuk 5 waar o.a. behandeld wordt over kunst- en hofbouwtentoonstellingen, processies en religieuze plechtigheden.

In hoofdstuk 6 **Naar het nieuwe Brugge** schenkt de schrijver aandacht aan de sportbeoefening onder meer aan de paarde- en autosport, de roeien zwemsport. Kwamen de arbeiders hier aan te pas? De sociale structuur van de stad komt in het boek van G. Michiels voldoende tot uiting hoewel hij terecht het aksent legt op de situatie van de proletariërs die in het Brugge van de 19^e eeuw het hoogst in aantal waren en binnen het gehele sociale leven er het slechtst van af kwamen. De onderzoekers naar de hiërarchische geledingen van onze maatschappij nl. de sociologen stellen over het algemeen vast dat onze huidige samenleving bestaat uit zeer geleidelijk in elkaar overgaande van hiërarchisch te ordenen groeperingen. Volgens G. Gurvitch zijn er minstens een vijftigtal klassifikatiesystemen, waarin naar hun aard alle sociale structuren onderdak vonden, ontwikkeld. (1) Hieruit blijkt dat de «leer» der sociale structuren een hele kluit vormt voor de sociologen. Volgens de volkskundige Prof. H. Bausinger (Universiteit Tübingen) moeten we komen tot een integratie van de volkskunde in de sociologie. Het vak volkskunde ziet hij als «kritisch verstandene empirische Kulturwissenschaft», die zich dient te oriënteren op de «empirische Sozialforschung». (2) Het is hier dat G. Michiels nieuwe wegen inslaat door voor het eerst aandacht te schenken aan de subculturen, aan de echte Brugse mensen. In België is men de volkskunde van het proletariaat lang uit de weg gegaan; men wordt precies niet graag herinnerd aan die ellendige periode en de zaak wordt gemakkelijk afgedaan met de opmerking «Het zal allemaal wel niet zo erg geweest zijn».

1 Zie : W.P. Dezutter, *De Volkskunde : een vergelijkende wetenschap. Enige theoretische beschouwingen*. In : Het Stedelijk Museum voor Volkskunde te Brugge, Mededelingen I, Brugge, 1973, pp. 7 - 25, vooral pp. 13 - 16 over de verhouding sociologie-volkskunde.

2 H. Bausinger, *Volkskunde. Von der Altertumsforschung zur Kulturanalyse*. Berlin-Darmstadt-Wien, 1971.

Hierdoor ontstond de leugen van de volkskunde die men het best geïllustreerd vindt in de meeste volkskundige musea waar alleen duurzame en kostbare voorwerpen geëxposeerd worden die meestal tot de klasse der burgerij behoren, omdat de materiële nalatenschap van «het volk» niet bewaard bleef.

De getuigenissen van de armoede zijn nog niet kunnen binnendringen in onze cultuurtempels. Sinds 1970 is daarover in Duitse volkskundige en museumkringen een zeer geanimeerde discussie ontstaan die nog steeds voortduurt. (3) Wij krijgen daarbij de indruk dat men reeds vergeten is welk baanbrekend werk in dat land op dit gebied gepresteerd werd lang voor de tweede wereldoorlog. Wij denken hierbij aan de studie van Otto Rühle, *Illustrierte Kultur- und Sittengeschichte des Proletariats* (Berlin, 1930) en aan het werk van Will-Erich Peuckert, *Volkskunde des Proletariats. I. Aufgang der proletarischen Kultur* (Frankfurt, 1931). (4)

Guillaume Michiels loopt in het voetspoor van deze buitenlandse wegbereiders; een hele eer voor deze Bruggeling die in feite de laatste vertegenwoordiger is van het type verzamelaar-auteur die zo'n onderwerp met enige kans op slagen zou aandurven. Tot slot nog een opmerking over het pauperisme, over de arbeider die te weinig verdiende om te leven en te veel om te sterven. Omdat de 19^e eeuw nog steeds onvoldoende werd bestudeerd zijn er velen die neigen naar het relativeren van de statistieken. Dikwijls zijn deze wensdromen een late oprisping van de onmacht van de kerk die geen oplossing gevonden heeft voor het sociale vraagstuk en daardoor de boot gemist heeft.

In 1850 telde Brugge 47.821 inwoners waaronder 21.238 behoeftigen. Bijna één op twee inwoners was dus hulpbehoevend. In 1870 waren dit er 14.066 op een totaal van 48.939 inwoners. De problemen werden opgelost met aalmoezen en de kleine man werd arm, dom en braaf gehouden. Op een totale bevolking van 47.015 mensen in 1866 waren er 26.132 die noch lezen noch schrijven konden. Brugge kende de laagste lonen van het hele land. Of nu 40 % of maar 25 % van de totale bevolking paupers waren maakt niet veel uit, het blijven trieste rekordcijfers die hoger liggen in vergelijking met andere steden. (5)

3 Op 7 juni 1978 hielden wij aan het Volkskundliches Seminar der Westfälischen Wilhelms-Universität te Münster in het kader van het Seminarie over «Probleme musealer Dokumentation» een gastkollege over dit onderwerp onder de titel «Das Verhältnis von Theorie und Praxis im Museum, dargestellt am Beispiel des Brügger Volkskundemuseums». In bijlage geven wij hier de door ons samengebrachte bibliografie met dank aan Prof. dr. H. Siuts, Münster, voor de verstrekte bijkomende inlichtingen.

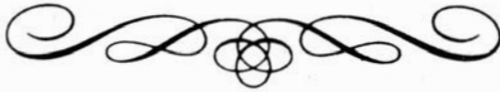
4 Zie thans vooral : *Kultur und Lebensweise des Proletariats*. Uitgegeven onder redactie van W. Jacobeit en U. Mohrmann. Berlin, 1974.

5 Zie blz. 47 onderaan.

Overigens valt aan de waarheid niet te ontkomen : er zijn de officiële cijfers van het «Weldadigheidsbureau» en voor de woontoestanden beschikbaar we over de verslagen van het «Beschermingskomitee der Werkmanswoningen». Op nationaal vlak beschikbaar we over twee befaamde sociaal-ekonomische studies, nl. de Iëntelling van 1846 van A. Quetelet en de budgetenquôte van 1853 - 1854 onder leiding van E. Ducpétiaux. Ook in 1891 werd een Belgische budgetenquôte gehouden waarvan de resultaten werden verwerkt en vergeleken met de vroegere cijfers door Ernst Engel. (6) In de huidige tijd is het begrip «proletariaat» in diskrediet geraakt : «proletariër» is een scheldnaam geworden en zelfs de aanduiding «arbeider» wordt steeds minder gebruikt.

Spijts de integratie van de arbeidende bevolking in de burgerlijke maatschappij spreekt men ook nu nog over bestaansonzekerden; de moderne armen. Bij een recente enquête waar het netto-gezinsinkomen vergeleken werd met het socio-vitaal minimum bleek dat 24 procent van de gezinnen het maandelijks moet doen met een bedrag dat onder het vastgestelde minimum ligt. Een kwart van de bevolking zou dus onder het bestaansminimum leven. Ook dit zullen we liefst voor onmogelijk houden, maar er dient wel onmiddellijk en eendrachtig wat aan gedaan te worden.

Drs W.P. DEZUTTER
Konservator van het Stedelijk
Museum voor Volkskunde te Brugge

5 De cijfers voor Brugge vergelijken wij hier even met die van andere steden. In 1848, toen er een grote ekonomische krisis heerste, telde Gent op de totale bevolking 43 % volledige of gedeeltelijke behoeftigen, Antwerpen 39 %, Luik 33 % en Brussel 25 %. Zie J. Kruithof, *De sociale samenstelling van de bevolking te Antwerpen, Brussel, Gent en Luik in 1846 - 1847*. In : Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, 1957, p. 220. De armoede steeg tijdens de perioden van stijgende levensduurte, mislukte oogsten of epidemieën (typhus, cholera). Dit blijkt zeer duidelijk uit een recente studie over Namen waar op dergelijke ogenblikken een derde tot zelfs de helft van de Naamse bevolking aangewezen was op openbare hulpverlening. Zowel Namen als Brugge waren in de 19e eeuw geen grote industriecentra zodat men het pauperisme niet kan bestempelen als een nevenverschijnsel van het beginnende industrialisatieproces. Zie : J. Lothe, *Paupérisme et Bienfaisance à Namur au XIXe siècle 1815 - 1914*. Uitgave Pro Civitate, nr. 51, 1978, 441 pp.

6 Voor Gent zal men vooral raadplegen : Gerda Avonds en Peter Scholliers, *Gentse prijzen, huishuren en budgetonderzoeken in de 19e en 20e eeuw*. Prices and house-rents in Ghent and budget inquiries in the 19th and the 20th centuries. Prix et loyers à Gand et enquêtes budgétaires aux 19ième et 20ième siècles. Uitgaven Vrije Universiteit, Brussel, 1977, 172 pp.

BIJLAGE

Bibliografie betreffende museumpresentatie en didaktiek in volkskundige musea.

Sinds 1970 is er vooral in Duitse museummilieus een discussie op gang gekomen over de tentoonstellingspraktijk in de volkskundige musea. Volgens sommigen volstaat het om de voorwerpen op een zuiver esthetische manier te exposeren omdat ze «voor zichzelf spreken», anderen vinden het echter noodzakelijk om de realia te situeren binnen hun sociaal-economische context. Natuurlijk dient men niet in extremen te vervallen door in de bijschriften en een overdaad aan panelen alles af te schilderen als middelen ter onderdrukking van de arbeiders. Anderzijds mag er in het museum wel plaats zijn voor het tonen van de armoede en daarvoor dient dan gebruik gemaakt te worden van aangepaste presentatietechnieken. Dat de voorwerpen voor zichzelf zouden spreken, geloven wij niet en we beschouwen dit als een gemakkelijheidsoplossing die vooral door kunsthistorici wordt gehanteerd.

In Belgische museumkringen werd het probleem nog niet aangesneden. In «Museumleven», het museologisch vaktijdschrift van de Belgische Museumvereniging, hebben wij als hoofdredacteur er reeds meermaals op gewezen dat er in ons land weinig over het vak wordt nagedacht, hetgeen zich vooral uit in het achterwege blijven van theoretische bijdragen. Als reden hebben wij steeds de personeelsonderbezetting opgegeven en dit vooral bij de niet-Rijksmusea. Wanneer men als konservator overal alleen voorstaat, dan past men er wel voor op om zich over te geven aan mooie ontwerpen en plannen die toch niet kunnen gerealiseerd worden! In Duitsland heeft men daar geen moeite mee en ook in Frankrijk niet, al verschijnen er daar heel wat minder theoretische artikelen.

De praktische uitvoering en resultaten mogen echter gezien worden bijvoorbeeld de tentoonstelling *L'homme et son corps dans la société traditionnelle* in het Musée National des arts et traditions populaires te Parijs (11 mei - 2 oktober 1978). Natuurlijk is er hier geen vergelijking mogelijk, dit rijksmuseum en wetenschappelijk instituut voor de Volkskunde heeft zijns gelijke niet in België.

De in Duitsland ontwikkelde discussie heeft eveneens betrekking op de openluchtmusea. In het nummer van «Volkskunde» dat werd uitgegeven ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Bokrijk schenkt konservator M. Laenen wel degelijk aandacht aan deze nieuwe opvattingen. Ook in Nederland worden de Duitse kongrestema's gevolgd en becommentarieerd zoals door J.J. Voskuil in «Volkskundig Bulletin» van december 1977, pp. 105 - 107 en pp. 113 - 115. In 1970 werd door de «Gesellschaft für Volkskunde» een werkgroep «Kulturgeschichtliche Museen» opgericht die in 1971 haar eerste kongres hield te Hannover over het onderwerp «Wohnen-Realität und museale Präsentation». De tweede «Arbeitstagung» te Frankfurt am Main in 1973 handelde over «Perspektiven musealer Sammel- und Darbietungspraxis. Gesichte und Problematik des «Volkskundlichen» in kulturhistorischen Museen». In 1975 op het derde kongres in München werd gedebatteerd over «Museumsdidaktik und Dokumentationspraxis. Zur Typologie von Ausstellungen in kulturhistorischen Museen». Eveneens in 1970 ging de discussie van start in het «Zeitschrift für Volkskunde» met een bijdrage van E. Schlee en replieken van M. Scharfe en H. Roller. In hetzelfde nummer worden de tegenstellingen overbrugd door H. Siuts bij wiens zienswijze wij het meest leunen. In 1971 werd de discussie voortgezet door L. Pretzell. Deze problematiek wordt ook

behandeld in de museumtijdschriften van zowel de DBR (Museumskunde) de DDR (Neue Museumskunde). Het is trouwens algemeen bekend dat men in de Oostbloklanden veel verder staat met het uitwerken van de didaktische functie van het museum dan bij ons.

Hieronder laten wij dan de literatuurlijst volgen niet in alfabetische volgorde, maar wel volgens jaar van verschijnen.

- E. Schlee, Das volkskundliche Museum als Herausforderung. In : Zeitschrift für Volkskunde, 1970, pp. 60-76.
- M. Scharfe, Das volkskundliche Museum als Zumutung. In : Zeitschrift für Volkskunde, 1970, pp. 76-78.
- H. Roller, Volkskunde des Geschauten ? In : Zeitschrift für Volkskunde, 1970, pp. 78-83.
- H. Siuts, Volkskundliche Museumausstellungen sollten mit Ihren Exponaten Zusammenhänge deutlich werden lassen. In : Zeitschrift für Volkskunde, 1970, pp. 83-86.
- K. Köstlin, Museum und Volkskunde. In : Kieler Blätter zur Volkskunde, 1970, 2, pp. 21-38.
- W. Hansen, Forschung und Museum. In : Rheinisch-westfälische Zeitschrift für Volkskunde, 1970, pp. 24-41.
- H. Rasmussen, Museuminterieure. Prinzip und Problem. In : Vriendenboek voor A.J. Bernet Kempers, Arnhem, 1971, pp. 105-108.
- A. Zippelius, Ueber die Wahrheit der Freilichtmuseen. In : Vriendenboek voor A.J. Bernet Kempers, Arnhem, 1971, pp. 148-153.
- K.C. Peeters, Een stad in het museum te Bokrijk. In : Volkskunde, 1971, pp. 1-16.
- L. Pretzell, Das volkskundliche Museum als Schau populärer Leistungen. In : Zeitschrift für Volkskunde, 1971, pp. 38-50.
- J. Weyns, Bokrijk, zin en zijn. Tiel-Utrecht, 1972.
- B. Deneke, Die Darstellung von Wohnräumen in kulturgeschichtlicher Museen. In : Wohnenrealität und museale Präsentation. Bericht über die erste Arbeitstagung der Arbeitsgruppe. Kulturgeschichtlicher Museen in der Deutschen Gesellschaft für Volkskunde in Hannover. Onder redactie van G. Spies; Braunschweig, 1972.
- H. Plath, Zeugnisse der Armut. Elendwohnungen in der Altstadt Hannover um 1933. In : Zeitschrift für Volkskunde, 1972, pp. 61-89.
- R. Förster, Voraussetzungen und Möglichkeiten für die Entwicklung sozialistischer Geschichts- und Heimatmuseen. In : Neue Museumskunde, 1974, 4, pp. 246-261.
- K.S. Kramer, Ueberlegungen zum Quellenwert von Museumsbeständen für die Volkskunde. In : Kieler Blätter zur Volkskunde 1975, pp. 5-19.

- R. Feuchtmüller, Präsentation und Präsentationstechnik. In : H. Auer (redactie), Das Museum im technischen und sozialen Wandel unserer Zeit. München, pp. 96-99.
- D. Baacke, Statische und dynamische Bildung. In : H. Auer, ibidem, pp. 149-158.
- H. Köstlin, Bildung im Freilichtmuseum : Chancen und Voraussetzungen. In : Berichte aus dem Schleswig-Holsteinischen Freilichtmuseum, 1976, pp. 15-40.
- W. Brückner en B. Deneke (redactie) Volkskunde im Museum. Referate, Stellungnahmen und Umfrageauswertung zur wissenschaftlichen Arbeitstagung der Arbeitsgruppe kulturhistorischer Museen in der Deutschen Gesellschaft für Volkskunde, veranstaltet vom 4.-6. April 1973 in Frankfurt am Main unter dem Titel : Perspektiven musealer Sammel- und Darbietungspraxis, Geschichte und Problematik des «Volkskundlichen» in Kulturhistorischen Museen. Würzburg, 1976, 330 pp.
- I. Bauer en Nina Gockerell (redactie), Museumsdidaktik und Dokumentationspraxis. Zur Typologie von Ausstellungen in Kulturhistorischen Museen. Referate der 3. Arbeitstagung des Arbeitskreises «Kulturhistorischen Museen» in der Deutschen Gesellschaft für Volkskunde vom 2. bis 5 Juni 1975 in München. München, 1976, pp. 294.
- A. Lühning, Ueberlegungen zum Thema «Museum und Forschung» aus der Sicht der Regionalmuseen (Schleswig-Holstein). In : Museumkunde, 1977, 1, pp. 10-14.
- H. Dettner en E. Hilscher, Konzeption, Realisation und Rezeption einer Bilderbogen-Ausstellung des Westfälischen Landesmuseums. In : Rheinisch-westfälische Zeitschrift für Volkskunde, 1977, Heft 1-4, pp. 142-159.
- D. Mühlberg, Zur kulturgeschichtlichen Darstellung der Lebensweise der Arbeitersklasse. In : Neue Museumkunde, jg. 21, 1978, 2, pp. 81-91.
- M. Laenen, Openluchtmusea, verleden, heden, toekomst. In : Volkskunde, 1978, 2-3, pp. 129-155.

*In dit overzicht werd niet naar volledigheid gestreefd maar wel werd verwezen naar de voornaamste Duitstalige literatuur omdat juist in dit land dit onderwerp zo sterk aan de orde is. Het spreekt voor zichzelf dat men ook in andere landen frisse ideeën heeft op museumkundig gebied. Voor de Angelsaksische landen verwijzen we hier o.a. naar Dillon Ripley, *The Sacred Grove. Essays on Museums*. London, 1970 en Alma S. Wittlin, *Museums : in Search of a Usable Future*. Cambridge, Massachusetts, en London, 1970.*

Wij verwijzen hier ook naar de lopende bibliografie in de Icom-uitgaven zoals het tijdschrift «Museum» en Icom-News/Nouvelles de l'Icom.

SKATEBOARD - SCHAATSPLANK - ROLSURF

Nieuw speeltuig en -terrein voor de jeugd.

Karikatuur en Publikaties.

Welke factoren bepalen het ontstaan en vergaan van een spel, van een regelmatige en onregelmatige tussentijdse terugkeer ?

«Het gaat met de spelen als met de mensen, ze komen en gaan, ze groeien en bloeien en... vergaan. Men zegt dat spelen en mensen zich aanpassen aan de tijd, dat ze onderhevig zijn aan de mode, en de mode, die vrouwelijk is, is een grillige Dame. Zo komt het, dat oude spelen soms na een of twee generaties opnieuw in een ander, modern kleedje opduiken. Tijdens mijn leven zag ik aldus 'diabolo' driemaal verrijzen ...» (1)

De familie Beeusaert te Deinze is gekend als fabrikant en groothandelaar inzake speelgoed. Een lid van de familie stichtte het bedrijf Romico in dezelfde lokaliteit. Leden van deze familie seinden me, dat ze omstreeks vijftien jaar geleden schaatsplanken kochten van een verdeler Emi in Nederland. Het spel stamde uit Amerika, maar viel niet in de smaak. We mogen ons dus niet inbeelden, dat het een totaal nieuw produkt geldt in ons land.

Voor de verspreiding zijn er telkens haast vreemde of nieuwe woorden bij betrokken : 'reklame', 'mode', 'promotie', 'propaganda', 'promotor', etc.

Voor de jeugd betreft het iets nieuws. Het gaat er niet om het optreden van een enkeling of een kleine groep. Daar is reeds heel wat organisatie bij betrokken. We ontlenen een tekst aan het dagblad het Laatste Nieuws, binnenblad Brussel-Pajottenland, van 22 mei 1978 :

De uit de Verenigde-Staten afkomstige skate-board of rolplank kent ook bij ons een toenemend succes. Overal (sic, nota van auteur) ziet men jongeren op deze rolplanken allerlei gekke toeren uithalen. Sommige gemeenten verbieden zelfs, dat deze sport op hun grondgebied zou beoefend worden. Op initiatief van de schepen Jeugd en Sport Druetz hield de klub «Skate One» in het sportcomplex van de Jupiterlaan een behendigheidsdemonstratie. Specialisten, waaronder de elfjarige nationale kampioen aller categorieën Pascal Mitevoy, demonstreerden hoe men met die rolplanken moet omgaan. **Skate-board te Vorst**

De amateurs werden bedacht met een kleine wedstrijd. De proef bestond uit een

slalom die in de snelste tijd diende afgelegd te worden. Zowat twintig jongeren namen eraan deel... de tien eersten (van vijftien tot dertien jaar, n.v.d.r.) sleepten allerlei skatebenodigdheden in de wacht.

Op de openbare weg betekent skate-board een gevaar, zowel voor de beoefenaars als voor de gebruikers. In Vorst wil men er iets aan doen. Binnenkort zal in de Neerstallesteenweg een klub geopend worden die zeker heel wat jongeren zal aantrekken. Ook in de openbare sportcomplexen zal het nodige materiaal aangebracht worden voor de beoefening van deze sport. Dit is zeker een manier om de rolplanken van de straat te halen. - Ez.

(1) Paul de KEYSER. *Inleiding. Bolspel in Vlaanderen vroeger en nu*, Renaat van der Linden, 1966, 9.

Buth. Winnaar van de Ronderit te Germain-en Laye op rolschaatsen. Het Volk, 3-7-'78.

Alidor. Rolschaatsen ook in het autosalon. Standaardgroep 13-9-'78.

KENNERS EN TIENERS

De mode, in een vorm van naïperij, en de speelzucht jagen vele beginnelingen- en kandidaat-skateboarders hals over kop naar de winkel. Ze krijgen een plank met vier wieltjes, knie- en elleboogstukken en achten zich in staat voor de beoefening van een nieuw, leuk vertoon. De verkoop van dit materiaal en de stukken die erbij horen, schuiven als warme broodjes over de toonbank. U kunt kiezen tussen planken in plastic, metaallegeringen, glasfiber, een mengsel van hout en hars, metaal en in hout! De prijs voor de duurste schommelt tussen twee- en vierduizend frank; de goedkoopste zijn in plastic en kun je verkrijgen voor een briefje van vijfhonderd. De planken zijn achtenvijftig tot vierenzestig cm lang. Snuggere sportlui zoeken de passende planken voor het terrein en het soort wedstrijden. Planken kunnen achteraan omhoogkrullen (d.i. een kick tail), ofwel aan beide uiteinden (double kick). Een slalom, figuurschaatsen, grote snelheden vergen ander materiaal of wijziging van materiaal, aanbrenge van andere wieltjes, of andere schikking van materiaal, zo hoger plaatsen van de wieltjes. Het spreekt vanzelf, dat razende afdelingen, snelheidswedstrijden en akrobatieën af te raden zijn voor beginnelingen.

Nederland krijgt zijn eerste skateboard-baan

(De Telegraaf 13 / 5 / 1978)

Vandaag krijgt Nederland zijn eerste skateboard-baan. Waarmee deze door velen verwenste sport eigenlijk min of meer uit het verkeer wordt gehaald.

Deze eerste baan, gelegen op de Flevohof in Oostelijk Flevoland, wordt officieel geopend door de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, drs. Neelie Smit-Kroes.

Want de veiligheidsaspecten rond deze uit Amerika overgewaaide sport hadden al vorig jaar haar aandacht. Ze stelde toen als kamerlid vragen met als doel de op hun skateboard langslitsende jongelui — zeer gevreesd door vooral bejaarde mensen — uit het straatbeeld te halen.

Maar vandaag zal de staatssecretaris ook kunnen zien, dat het een leuke sport is en dat het ook allemaal best kan op een afgesloten terrein, mits alle veiligheidsmaatregelen,

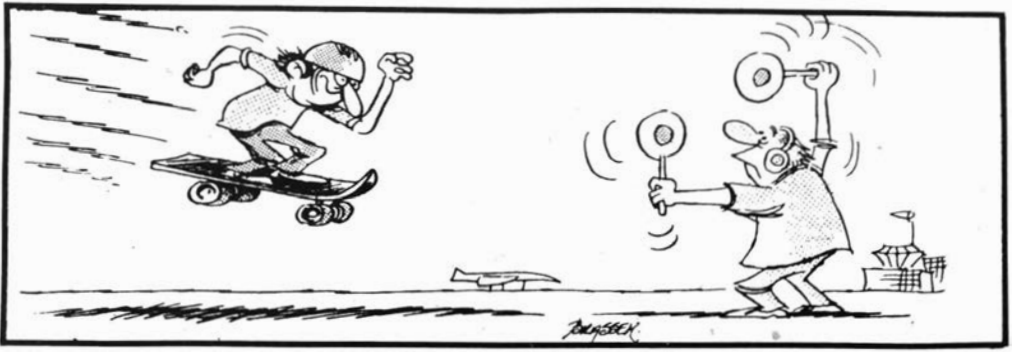
zoals valhelm, knie- en elleboogstukken voor de beoefenaars ervan, in acht worden genomen.

U kunt het allemaal gaan zien op de Flevohof, want na de officiële opening van de baan zullen er gedurende het hele pinksterweekeinde demonstraties worden gegeven in samenwerking met de Nederlandse Skateboard Organisatie.

Voor wie zich op «het plankje» wil wagen, wordt een speciale instructiefilm op de Flevohof gedraaid.

Deze demonstraties skateboard-rijden vormen één van de attracties op de Flevohof tijdens Pinksteren.

De start van dit spektakel op beide pinksterdagen om 13.00 en 15.00 uur vanaf het Dorpsplein in het kinderdorp.

P.B. Brasser. *Landing op vliegveld*. De volksmacht, 23-6-'78.

Weyfelaers

CRAM

Weyfelaers - Cram. *Naar school en stoppen?* Standaardgroep, 26-9-'78.

Alidor. *Schaatsplank ook in de middeleeuwen*. Standaardgroep, 10-7-'78.

Aalst, Schaatsplanken verboden ?

(Het Volk 16 / 6 / 1978)

Het uit Amerika ingevoerde speeltuig «schaatsplank» genoemd, wordt als gevaarlijk beschouwd voor de voetgangers, daar de jeugd hiermee een hoge snelheid kan ontwikkelen. Vandaar dan ook dat de verkeerscommissie bij de politie zal aandringen om een nieuw artikel aan het bestaande politiereglement toe te voegen met betrekking

tot het schaatsplanken. In ieder geval op de wegen en voetpaden zal het gebruik ervan verboden worden, terwijl er ook plannen zijn om ook openbare pleinen in te schakelen in het verbod. Men heeft de bedoeling een inventaris op te stellen met aanduiding van de plaatsen of pleinen waar de schaatsplank wel kan gebruikt worden.

Ook banen voor schaatsplankrijders te Elsene

(4 / 7 / 1978)

De gemeente Elsene stelt tijdens de grote vakantie vier banen voor schaatsplankrijders ter beschikking. De jongeren kunnen hun behendigheid op het rollend plankje tentoon spreiden op de speelplaatsen van

gemeenteschool nr. 9 in de Amerikastraat 136 en van gemeenteschool nr. 1 in de Sans-Soucistraat, de toegang van de abdij van Terkameren en in de Kriekenboomstraat.

Skateboard

(St. Vitter Zeitung, Grenz-Echo, 13 / 7 / 1978)

Bürgermeister Close erinnerte auch daran, daß es in Lüttich nun schon bald 12 Skateboardpisten geben werde und wies darauf hin, daß es laut einer Polizeiverordnung der Maasstadt verboten sei, Bürgersteige und Straße als «Brettsporthahn» zu benutzen.

Die Mitglieder des Bürgermeister- und Schöffenkollegiums und der Präsident des

Öffentlichen Sozialhilfezentrums erwähnten anschließend die zahlreichen Probleme, die eine Großstadt wie Lüttich in zahlreichen Bereichen zu bewältigen hat, dabei ging es hauptsächlich um Fragen der Wasserversorgung, der Sozialpolitik zugunsten der Betagten und der Jugendlichen, um Perspektiven des Kommunalenschulwesens, und Umweltschutzprobleme, um Tourismusfragen und vieles mehr.

Rolplanken zijn nu toch van de straat weg

Rudy De Vetter denkt dat Gentbrugge eerste Vlaamse skate-piste heeft

(De Gentenaar 8 + 9 / 7 / 1978)

Heeft Gentbrugge de eerste skate-piste in Vlaanderen? Rudy De Vetter denkt van wel. Hij werkte er in de druilerige regen dagenlang aan, reed de kust af om te zien wat er daar op skate-gebied bestaat, en kwam tot het besluit dat zijn skate-terrein enig in Vlaanderen moet zijn.

Langs de Brusselsesteenweg te Gentbrugge, achter een benzinstation knutselde De Vetter 2 ramps en een aanloopplank in mekaar. Er is een kleine «ramp» en een grote «ramp» waar de skaters mits een stevige aanloop zich tegenaan zwieren om in de hoogte ergens skateplank en lichaam te

draaien om weer feilloos de ramp af te rijden.

Naast de «ramps» is er behoorlijk veel ruimte om vrije stijl te doen, of om te oefenen tussen de kegels. En in de nabije toekomst denkt Rudy De Vetter al aan polyestertipisten, Uramps (een soort halve ton)...

Wie kan komen skaten langs de Brusselsesteenweg 549 te Gentbrugge (Gent) ? In principe iedereen, mits hij een verzekeringsom betaalt en zich bij het spelen uitrust met helm, elleboog- en knielappen. Alle dagen van de week, uitgezonderd dinsdag kan je er op de wielen, en op dinsdag- en donderdagavond is het de bedoeling echte trainingen te geven.

Straat

«De skaters zijn nu toch van de straat

weg», aldus De Vetter. «Omtrent de parking aan het gemeentehuis kwamen we tot geen akkoord met de politie, maar het bestuur van sport en recreatie van stad Gent stelde zich principieel akkoord om een skate-terrein te openen. De administratieve rompslomp in de stedelijke burelen kennen- de hebben wij met enkele vrienden de handen uit de mouwen gestoken om de skaters van de straat te halen. Een volgende stap wordt een overdekt terrein».

En ondertussen stonden we er verbaasd bij te kijken, bij de kleine demonstratie op de skate-piste. Udo hangt bijna horizontaal in de lucht. Sammy vliegt op zijn skateplank als gaat het om zijn nieuwe fiets en al die anderen zweven zo tussen schuchtere beginneling en flink gevorderde.

Udo, bijna horizontaal op een grote «ramp». (foto Rol)

Het Zoute wil skateboard-piste

(De Nieuwe Gids, 26 / 7 / 1978)

De verenigde handelaars van het Zoute, inhakend op het skateboard modeverschijnsel, zorgden zopas voor een kleine show op

het Albertplein. Op gebied van opstelling kon men het initiatief allerminst als ideaal beschouwen doch «niets» is nog minder.

Skateklub Maasmechelen draait op volle toeren

(Het Belang van Limburg, 20 / 12 / 1978)

De eerste Limburgse skateboard-club uit Maasmechelen startte deze week als een echte V.Z.W. Van voorzitter, de heer Jan Kuypers, vernamen we dat de club nu op volle toeren draait. Na het opmaken van de statuten en het oprichten van de vzw zijn alle grondvesten klaar waarop de eerste club van die aard in Limburg starten kan.

De club gaf ondertussen reeds verschillende demonstraties te Antwerpen, Hasselt en Opoeteren. De beoefenaars van de Maasmechelse Skateclub zijn nu reeds onderverdeeld in groepen beginners en gevorderden.

Toen ik al die jongeren in mijn straat bezig zag, moest ik voor hen iets doen. Ze moesten op de eerste plaats een veilige plaats krijgen om hun sport te beoefenen.

Wij hebben ze uiteindelijk in een oude cinema gevonden. Het gemeentebestuur beloofde ons de nodige steun en wij wachten nu enkel op een gunstig advies van de sportraad. We tellen nu 107 leden in groepen van gevorderden en beginners ingedeeld. Daarbij zijn enkele topatleten van onze club fijne en waardevolle begeleiders voor onze jonge atleten. Een voordeel is dan nog dat meisjes en jongens op een zelfde startlijn staan. De aanwezigheid van zoveel moeders en vaders in het bestuur bewijst trouwens dat deze sport, in de beste omstandigheden beoefend, ook de ouderen geestdriftig stemt.

Johan Eerens behaalde een tweede plaats op de internationale meeting te Parijs. Dat zijn uitslagen die ons, maar ook de leden inspireren.

Hasseltse skate-board-klub opgericht Amerikaanse professioneel team geeft demonstratieshow

(Het Belang van Limburg, 20 / 12 / 1978)

Via t.v. is de skate-board «in» geraakt in Limburg. Heel wat jongeren hebben zich niet alleen de «schaatsplank» aangeschaft, maar kunnen er net als bij de rolschaats reeds aardig wat mee uitvoeren. Om de jeugd in de mogelijkheid te stellen meer behendigheid en discipline bij te brengen, werd besloten in de Limburgse hoofdstad een skate-board-klub op te richten. Aan belangstelling ontbrak het bij de jongeren niet, want meer dan tweehonderd kandidaturen kwamen binnen. Een zaal met een oppervlakte van 900 m² werd gehuurd in de Boomkensstraat te Hasselt. Een ton voor het uitoefenen van skate-board, zal aan de klub afgestaan worden. Het is de betrachting van het bestuur nog meer materialen aan te kopen om de leden in de mogelijkheid te stellen hun hobby naar behoren uit

te oefenen. De trainingen bestaan er in de deelnemers behendigheid bij te brengen, discipline aan te leren en een opleiding te bezorgen van meer gevorderde oefeningen, dit alles o.l.v. de klub.

Aansluiten

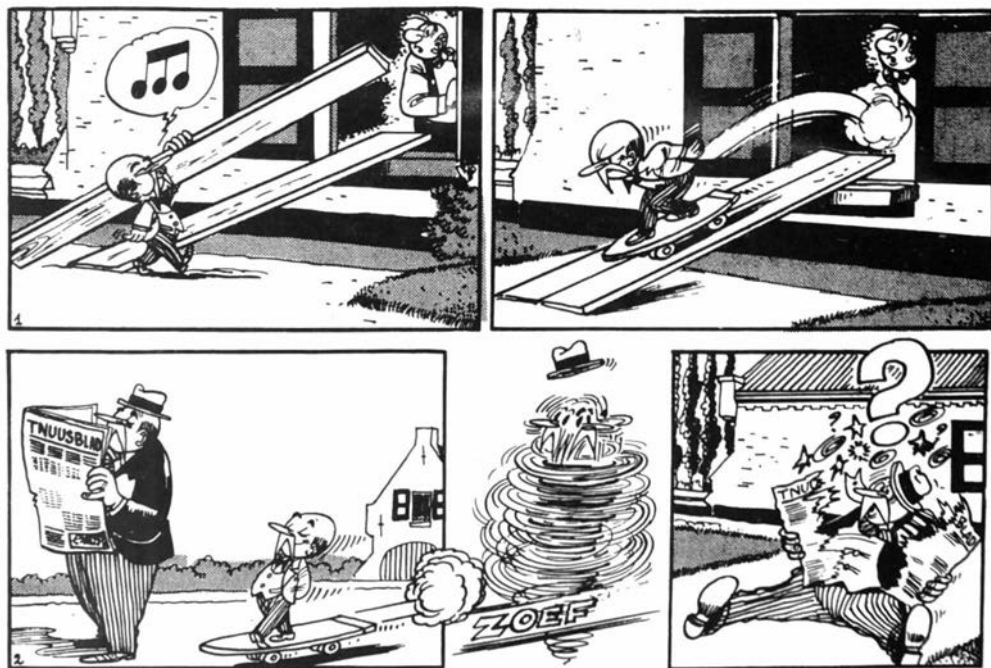
Om de leefbaarheid van de pas opgerichte vereniging te bevorderen, wordt op woensdag 27 december in de zaal aan de Boomkensstraat een demonstratieshow gegeven. Het Amerikaans professioneel team Bennyboard, op doortocht in België, zal bij deze gelegenheid de kijkers tonen wat er op een schaatsplank allemaal uit te voeren is. Ook de voordien in het leven geroepen klub uit Mechelen-aan-de-Maas, zal aan deze demonstratie haar medewerking verlenen.

Brassers. *Tram wordt duurder.*
 't Pallieterke. Antwerpen, 10-8-'78.

Brassers. *St.-Niklaas voor zijn fonds voor gehandicapte kinderen.* Standaardgroep, 22-12-'78.

Marc Sleen. *De Nerobloem.* Een verhaal start met een rolschaats. Standaardgroep, 2-8-'78.

Het wijkcomité betreurt dat er van officiële zijde zo weinig steun is geweest tot het bekomen van een ernstige piste in het Zoute. Met wat goede wil oordeelt men dat het mogelijk zou geweest zijn op het nieuw platform van de «Prado» een licht asbestlaag aan te brengen, zodat de jeugdige toeristen aldaar in de gezonde zeelucht hun geliefde sport hadden kunnen beoefenen. Naar verluidt zijn er door het bestuur hiervoor maandenlang contacten geweest, een opzet dat jammerlijk mislukt is. Wat er verkregen werd is nog geen aalmoes. Het is dan ook de vurigste wens van het wijkcomité om alvast voor volgend jaar een skateboard te krijgen, hetzij op het Prado, hetzij

op privé-grond. Het bestuur spreekt de hoop uit dat er dan op gemeentelijk vlak minder zware budgettaire problemen zullen zijn dan op heden.

In het Zoute oordeelt men dat het hoog tijd is dat de bestaande toeristische infrastructuur verder uitgebouwd wordt. Zo stelt men o.a. ook de realisatie voor van een petanque-piste en een openlucht-schaakbord. Als dan nog de geplande laag zand op het strand wordt opgespoten zal men ook in het Zoute in staat zijn de veeleisende toeristen op een degelijke wijze te ontvangen.

— (B.K.)

Pikante en gewaagde kermisshotels

(Het Volk, 19 / 8 / 1978)

De hoofdschotels van de komende Zeltaatse kermis zijn niet alleen pikant maar ook gewaagd. Dat tweede geldt dan voor een spectaculaire skateboard-demonstratie op de Grote Markt. Op zondag 20 augustus kan jong en oud gaan zien wat voor acrobatische toeren kunnen uitgehaald worden met de uit Californië overgewaaide plankop-wieltjes. De atleten (waaronder de tweede bij het onlangs gehouden Europese kampioenschap) zullen slalomrijden, hoogspringen, verspringen over twaalf liggende

personen. Ook «ramrijden» is er bij : in een vier meter hoge, halve ton. De demonstraties gebeuren te 18 u., 19 u., 20 u., 21 u. en 21 u. 45 (vlak vóór het vuurwerk dat omstreeks 22 u. begint).

Er zijn voldoende veiligheidsvoorzorgen genomen : al zullen de beide manifestaties wel niet zo ver van elkaar af gebeuren, toch zit de kans er niet in dat de skateboard-waaghalzen ... in de cactussen terecht komen. — (T.Z.)

Skateboard-club te Oudenaarde

(Het Volk, 30 / 8 / 1978)

Van bij de aanvang van het groot verlov was er op de parkeerplaats in de Tussenbruggen een grote activiteit te bespeuren van jongeren die zich oefenden in de skateboard-sport. Na enige tijd hadden de knapen een stuk vezelplaat schuin geplaatst om zich in het op en af rijden beter te bewamen. Ondertussen nam de bedrijvigheid geleidelijk toe en vorige week stond daar waarempel een grote cilindervormige piste opgesteld waarop naar hartelust kon ge oefend worden.

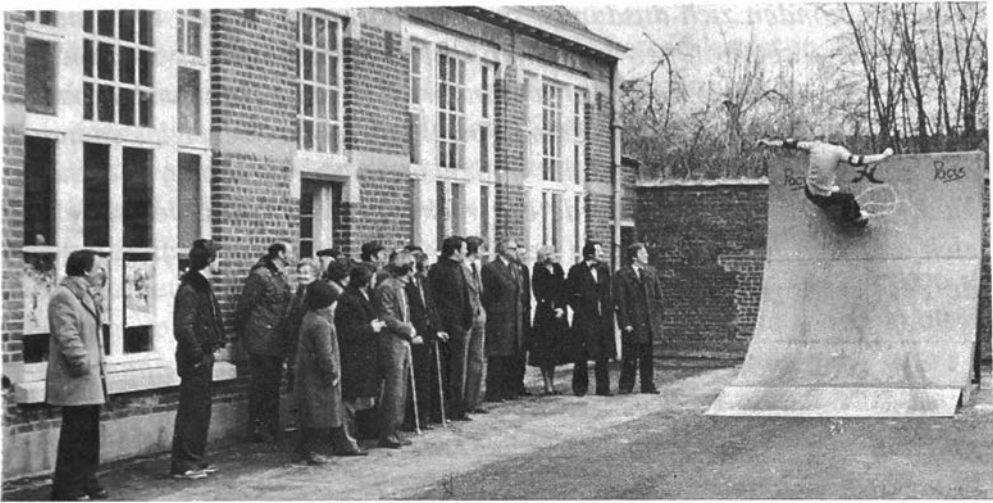
Het lag voor de hand dat zoiets het werk was van een groep jongeren die zich in een club hadden georganiseerd, een club die «X-Wheels» gedoopt werd en onmiddellijk plannen maakte om een grote wedstrijd te organiseren in het kader van het Oudenaardse kermisprogramma.

Op te merken valt dat deze houten constructie door de jongeren zelf werd bekostigd en ook zelf werd opgetimmerd.

KRAMIKSE van de bakker door JEAN · POL

Jean-Pol. Kramikse van de bakker. Vrouwelijke politie en schaatstplank. (Volksmacht, 19-5-'78).

Demonstratie te Moerbeke (foto : WDG).

Oorsprong en ontwikkeling Gesunkenes Kulturgut ?

Bij de studie van een volksgebruik weerklinkt af en toe de term «Gesunkenes Kulturgut». Het gaat om een gebruik, dat van de hogere of rijke standen naar de lagere verschuift en gebeurlijk een vervorming ondergaat. Dat kun je makkelijk vaststellen in het lied, in de meubelkunst, enz.

In de Verenigde Staten duiken de skateboards op omstreeks 1960, in betrekking met de bijval van het watersurfen. Amerikaanse tieners waagden zich en wiegden met hun twee-drie meter lange, ovaalvormige planken (surfboards) op de golven, vooral langs de stranden van de Westkust. De kunst en behendigheid bestonden erin de oceaangolven te trotseren. Het was een importartikel uit de Hawai-eilanden. James Cook, Brits ontdekkingsreiziger, (Yorkshire 1728 — Hawai 1779) stelde in zijn tijd onthutst vast, dat een stamhoofd op een der eilanden in staat was over de golven te glijden en te wandelen. Een zwemkampioen, «Duke» Kahanamoku, die o.a. aan de Olympische Spelen te Antwerpen in 1920 deelnam, bewoog zich op een houten plank over de golven, aan het strand van Waikiki. Daar spant een verre brug tussen het stamhoofd dat James Cook verbaasde en de zwemkampioen. Een kampioen, overladen met Olympische lauwerkransen, kreeg vroeger veel kans om een filmcarrière op te bouwen. «Duke vestigde zich als kandidaat-filmartiest in Californië, maar voerde er op de stranden met de sterke branding zijn jeugdspel in : de surfing. Alleen kapitaalkrachtige lieden, o.a. de hertog van

Windsor, konden zich dusdanige sport veroorloven. Tussen 1920 en 1940 surfden de uitverkorenen gewoonlijk op houten planken. Spel en sport triomferen, maar de grondstof verandert : de buitenkant van de houten middenband werd overtrokken met een mengsel van vezelglas en hars, of met andere stoffen. Zakenlui zorgden voor een surfmode, tijdschriften, kledij, enz. Hollywood leverde een reeks surffilms ! Ook de muziek past zich aan. Vijf jonge kerels, de Beach Boys, bezongen de surfing, het zand, de zee en de gebronzeerde meisjes op het strand.

In 1962 stuift een vondst op : Amerikaanse lui zoeken naar nieuw en nieuws : jongelui konden zich door gebrek aan geld of door tekort aan golfslag niet uitleven op het water : de wieltjes van hun rolschaatsen brengen een omwenteling in alle richtingen : zij bevestigen de wieltjes van hun rolschaatsen onder surfplanken en een nieuw spel was geboren, waarvan de naamloze uitvinders de ontzagwekkende gevolgen niet konden voorzien of vermoeden.

De bevalling van het nieuwe wonder, de groei en bloei kenden allerlei verwickelingen : de te broze rolschaatswielletjes waren als dusdanig ongeschikt voor de skateboards, want het kleinste steentje of de geringste oneffenheid kon de berijd(st)er uit het evenwicht slaan; een student van het polytechnisch instituut te Virginia vond in een fabriek van schaatswielletjes geluidloze wielletjes in urethaan, die geen sukses boekten, omdat ze te traag rolden; zij waren echter net dé maat voor de skateboard en dan gleeed dat spel de wereld in, in de Verenigde Staten, Engeland, zo belandde het bij ons omstreeks vijftien jaar geleden ...zie de inleiding... maar de doorbraak volgde niet hier, wel in vreemde gebieden. De jongens en ook vaardige meisjes konden met hun lichaam wonderen verrichten. Wedijver brengt wedstrijden voort, in vrije stijl en voor opgelegde oefeningen. Kinderen zoeken binding en lieden-met-aanleg voor zaken baten die uit. Gekke toeren deden zich voor : in New York veert Bryan Beardsleu over een auto en zijn schaatsplank glijdt er intussen onder door; aan de overzijde komt hij op de plank terecht. Amerika laat Europa niet los, wanneer het er op aankomt zaken te doen : de skateparken schieten in de grootsteden uit de grond.

Het gaat niet alleen om voertuigen, in dienst van het jeugdig en beweeglijk lichaam, om het uitdagen van het evenwicht en het neerhalen van een rekord in snelheid.

Het wordt een waarachtige wereldzaak, langs een blad om, dat zich niet als maandblad aankondigt, maar kenmerken ervan vertoont. Het verscheen zonder spoor van datum (mei 1978) met zes in het oog sprin-

gende termen : SKATEBOARD - 's Werelds beste Skaters in actie ! Kampioenen - Deze maand : (met drie namen van kampioenen) en de tweede waarde van het blad : Explosieve Super kleuren-Poster ! Het betreft een verheerlijking van drie jeugdige kampioenen, in de puikste journalistenstijl met veelheid van kleuren voor prestaties van waaghalzen en akrobaten. Eén zaak is hoofdzaak :

Dit is de eerste editie. Hartelijk welkom ! Iedere maand presenteren de schrijvers van het tijdschrift «Skateboard» jullie de grootste sterren uit de wereld van skateboarding... Wij zijn van plan jullie de allerbeste foto's te tonen die wij konden opsporen, met daarbij allerhande informatie en tips... Het is zeker dat je een hoop zult missen als je je nog niet als lid hebt aangemeld en nog geen abonnement hebt aangevraagd. Het adres... Wij hopen iets van jullie te horen !

Het adres van nummer 1 is een postbus 3344 in Amsterdam.

Nummer twee heeft zich reeds aangepast : met 32 pagina's Nederlands, Skate International België. Grote Fotoprijskamp, met een 1= prijs : 8 dagen in de Spaanse zon ! En het adres in Brussel. Intussen is er een Belgische Nationale Federatie van Skateboard boven de officiële doopvont gehouden, met de statuten in het Staatsblad.

Vorig jaar was ons tijdschrift er als de kippen bij om Een nieuw volksspel voor volwassenen. Het knikkeren op de Engelse manier (te Brugge) van Maurits Broeckhove te publiceren. Meerdere lezers hebben ons gefeliciteerd om deze zienswijze en prestatie. Heden treedt deze trant opnieuw te voorschijn.

Op de duur van drie maand duiken in totaal verscheiden bladen er karikaturen rond dit spel op. Over enkele maanden en jaren zal het haast onmogelijk wezen om deze manier van lach en spotternij voor dit tema te achterhalen. Daarom ontdek je hier voorbeelden, als een teken van de tijdsgeest en de volksgeest tegelijk, die we niet makkelijk kunnen scheiden.

Schaatsplanken beduiden een laatste nieuw, maar tegelijk duur modesnuffe : ongeveer duizend frank voor de plank om niet ten achter te staan bij de anderen, maar daarenboven nog een duizend voor de veiligheid : de valhelm en de knie- en elleboogglappen. Dan komt er gebeurlijk nog het tijdschrift bij : nog zevenhonderd frank. Het vertoon van deze jongens en meisjes met sierlijke bewegingen en soms uitdagende durf ontdekken we op menige plaats. Het is een spel en sport tegelijk, in de buurt,

Momentopname bij het Limburgs kampioenschap

(Foto : Het Belang van Limburg)

*in de grootstad, aan zee. Het is een uiting van het volksleven, een bind-
teken op internationaal vlak.*

*Spelen verschijnen en verdwijnen, zie je opstaan en vergaan, maar
niet in een volstrekte teleurgang. Spel en sport herrijzen ergens toch; in
een wisselende vorm, door de vaste behoefte van elke mens, klein en
groot, om zich op enigerlei wijze en in een ritme uit te leven.*

*De bijdrage verstrekt een schets van een vertrekpunt, een recht-
streekse berichtgeving langs de krant over velerlei gewesten, demonstra-
ties, karikaturen in dag- en weekblad, een begin van een vervolgverhaal.
De plicht gebiedt ons het ontstaan en het vertoon van nieuwe Speelvor-
men in de eigen tijd op te volgen, en tegelijk hun bonte doordringen in de
wereld van de humor en karikatuur. De schaatsplank bindt ons aan veler-
lei vormen van ons levend volksleven.*

Aan de oever van het meer van Geneve praat een kunstwerk «De Vreugde van de schaatsplank», van Zwitserse beeldhouwer MALBINE.

Kunnen we ons inbeelden, dat kinderspel en karikatuur van en voor grote mensen (?) zo nauw verwolchten is ?

Daar liggen vele en verre lijnen, in de tijd en in de ruimte, tussen de ontmoeting van een stamhoofd en James Cook, een sportkampioen uit Californië, de planken op de golven en op het strand in Amerika en de planken in Brussel, in de zeelokaliteiten en een sponsor in Gentbrugge. Talrijke punten samen geven één voor één de lengte van de lijnen. Elk van ons heeft de opdracht een punt te vormen of de punten te binden. Wie biedt verder nieuws inzake de plankschaatsen, bij voorbeeld inzake lied ? Waarom jij niet eens, beste lezer(es) ?

Renaat VAN DER LINDEN

Bijlage

(Vragen en antwoorden van de Senaat, 22-8-1978)

Minister van Verkeerswezen

Vraag nr. 146 van de Heer Gramme d.d. 24 juli 1978 (Fr) :

Betreft : **Rolplank. — Gemeentereglementen.**

Enkele gemeenteraden hebben onlangs politiebepalingen genomen waarbij de praktijk van deze sport op de openbare weg wordt verboden.

Om veiligheidsredenen, zowel voor diegenen die zulke tuigen gebruiken als voor de andere gebruikers van de openbare weg, werd de gemeenten aanbevolen voorschriften ter zake uit te vaardigen.

Graag had ik geweten of het verbod om de openbare weg te gebruiken (rijvlak en trottoir) niet impliciet ingehouden is in de bestaande wetten en reglementen.

Hebben de gemeenteraden verbodsmaatregelen genomen toen de rolschaatsen en de step bijval kenden ? Wordt in de verkeersregels niet bepaald dat het rijvlak bestemd is voor de voertuigen en de trottoirs voor de voetgangers ?

Als het zo is, kan de geachte Minister mededelen of het gewenst is dat de gemeenteraden op eigen initiatief voorschriften bepalen ?

Antwoord : Daar de rolplank, voor de toepassing van de verkeersregels, niet als een voertuig kan beschouwd worden, moeten haar gebruikers gelijkgesteld worden met voetgangers, die op het trottoir horen en niet op het rijvlak. In dit geval gaat het om een spel en er bestaat geen enkele verkeersregel die verbiedt op het trottoir te spelen.

Gemeentevorschriften waarbij het gebruik van de rolplank op de openbare weg verboden of beperkt wordt zijn dus geen nodeloze herhaling van het algemeen reglement betreffende het wegverkeer. Bovendien wil ik het geachte lid erop attent maken dat sommige gemeenteraden maatregelen hebben getroffen waarbij sommige delen van uiterst kalme openbare wegen voor alle verkeer van voertuigen werden gesloten om er het beoefenen van de rolplank mogelijk te maken.

Zoeken en Zanten

Abraham HANS en «Het tweede gezicht».

Het tweede gezicht komt niet zo vlug voor in onze volkskundige verhandelingen. Het betreft het vermogen om toekomstige dingen te zien. Iemand die met de helm geboren is, heeft het «tweede gezicht». Die moet 's nachts opstaan om een lijkstoet te zien en die moet zo nodig de hekken voor zulk een *voorloop* open zetten.

Voorloop beduidt het gebeuren van dingen, vóór ze werkelijk geschieden, zichtbaar en hoorbaar voor mensen met het tweede gezicht, maar gebeurlijk ook voor anderen. Zonderlinge geschiedenissen allerlei bewijzen duidelijk, dat er voorlopen bestaan. K. ter LAAN haalt voorbeelden aan in *Folkloristisch Woordenboek van Nederland en Vlaams België*, Antwerpen, s.d. bij het woord «voorloop». Een typisch voorbeeld lezen we in *Neerlands Volksleven*, 23^e jg., nr. 4, p. 295-296 *Over veurschimmels en het tweede gezicht*, door E. HEUPERS, een uittreksel in de volkstaal uit de Soester Courant.

Een prachtig voorbeeld treffen we aan in de roman *De Vliegende Hollander* van Abrahams HANS, p. 3-4 :

Moeder, wat scheelt er u nu ? vroeg ze gejaagd. Ik heb het tweede gezicht gezien, van uw vader en uw broer Kees.

Emma kreeg een vreselijke schok...

Het tweede gezicht... O, ze wist wat het betekende.

Ik zag uw vader en Kees, vervolgde vrouw Hamels schreiend. Ze lagen in het water. Hun hoofd stak nog boven, de natte haren vastgeplakt tegen de wangen. Ze keken met grote ogen naar mij... En dan verdwenen ze.

Uw arme vader en mijn brave jongen zijn verdronken . Zulk een visioen.

Het was het «tweede gezicht» en alle vissers geloofden er aan (1).

Aan de Duits-Friese kust zagen vissersmoeders het «tweede gezicht» van een zoon in de oorlog.

En nadien kwam het bericht, dat de jongen waarlijk op dat ogenblik gesneuveld was in Frankrijk (Ibidem, voetnoot p.4).

Wie kan dergelijke verhalen mededelen, die hij gelezen of gehoord heeft ?

J. Van Effelterre

(1) - Uitgave B.H. HANS, Kontich, 663 blz. z.d., ill.

- K. ter LAAN. *Woordenboek...* zie de woorden Tweede gezicht, voorloop.

- In de reeks Nederlandse Volkskundige Bibliografie. Systematische registers op Tijdschriften, Reekswerken, Gelegenheidsuitgaven, Antwerpen, I-XXVII, zie nr. XII E. voortekens en orakels.

- Alfred CAMMANN. *Artländer Parallelen. Das zweite Gesicht.* in *Die Nachbarn. Jahrbuch für vergleichende Volkskunde.* 3. Band. Herausgegeben v. Will - Erich Peckert. Göttingen, 1962, 91-92.

- S.J. VAN DER MOLEN, *Het tweede gezicht* in *Neerlands Volksleven*, Wassenaar, 17^e jg., nr. 1, 5-77.

- Dr. Tj. W.R. DE HAAN, *Veurloop*, Ibidem, 78-79.

STATUTAIRE VERGADERING VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

op 4 februari 1979 in het Museum voor Volkskunde, Kraanlei 63, Gent

De vergadering staat in het teken van Carnaval

Vastenavond die komt aan,
ho, man, ho
Geeft mij een koekebak uit de pan
ho, man, ho
Vastenavond die komt aan,
klinken op de bussen !
Hier een stoel en daar een stoel
op elke stoel een kussen.
Meisjes, houd je mondje toe
of ik sla er een pannekoek tussen !
Vastenavond die komt aan,
dat de meisjes vroeg opstaan
ze kijken hier
ze kijken daar
ze kijken altijd rondom haar.

Moeder, strijk mijn jasje uit
want vanavond komt mijn bruid !
Vastenavond, goede gebuur
Ik heb nog gene haan
Ik heb toch een klein hoentje
dat moet er vanavond aan.
Als ik mijn hennetje braden wil,
dan is mijn pannetje vuil
Als ik mijn pannetje schuren wil
dan tintelt mijn duim,
dan loop ik naar de stove
en schud mijn pannekoek boven.
En op carnaval
lopen de zotten, lopen de zotten
en op kamaval
lopen de zotten overal !

Uit : Groot verzenboek voor al wie jong van hart is. Karel JONCKHEERE. Uitgave Lannoo, Tielt/Amsterdam, 1978, 214.

1. Rede door Renaat van der Linden, voorzitter.

De mens is een wonder op zichzelf, sinds eeuwen.

Een kind is immer gebonden aan een vader en een moeder. Je hebt een gezin. Een burge-meester en twee schepenen vormen dan een voorbeeldig schepenkollege. En we kunnen verder tellen. Drie mensen samen vormen nochtans geen carnaval. Want daar is immer een voorwaarde verbonden : pret en verzet.

*Ze moeten plezier maken voor de anderen en zichzelf. Ernest Claes heeft ergens verklaard : **Wij gaan kapot van serieusigheid.***

Vandaag huldigen we speciale genodigden. Zij zorgen er voor, dat de wereld niet kapot gaat.

Zij brengen voor drie dagen, drie weken of drie maanden (want ze weten soms van geen stoppen) een rijk van de lach, voor de hele gemeenschap.

Zij zijn apart, innerlijk en uiterlijk.

Innerlijk dragen ze een speciale motor : een wekker die hun hart en hun hersens anders doet draaien en zwaaien, in een gulle geest.

Gezicht op de algemene statutaire vergadering.

Maar hun feest bestaat erin, dat ze de geest op anderen overbrengen. Zij leven aldus met een soort mikrobe, die zij, en zij alleen bezitten, zonder verweermiddel, zonder vergoeding van ziekenkas, zonder controle van een syndikaat voor overuren en nachtwerk en buitenhuis verblijven.

De hele gemeenschap krijgt een ander inzicht in de levensomstandigheden, en een ander uitzicht op de levenswaarden.

Inzicht in de omstandigheden :

- a) de normale overheid verdwijnt, niet achter de schermen, maar geheel en al. Voor drie dagen regeert de lach in zorgeloosheid.*
- b) de levenswaarden veranderen, want menigeen draagt een mombakkers. De ene kent de andere niet, en de andere kent de ene niet, met andere woorden : we zien er uit als een nieuw versierde taart, als een fijn gebak, waarvan je de inhoud niet kent. Je weet niet , wat het inhoudt en wat er uit komt ! Eén zaak is zeker : er zit muziek in, enkel één soort : lachvitaminen !*

Een carnaval is immer gebonden aan een ruimte, een lokaliteit. Daar moet een overheid tijdelijk verdwijnen en afstand doen van zetel en troon.

Vandaag willen we even deze waarden zien, buiten deze grenzen. Daarom zetelen ze hier samen, in glans en glorie, in een ander kader van victorie, in een hoger en leuker kader, als de uitdrukking enigszins past.

Drie factoren vechten om de voorrang en leven in een vorm van harmonie, in een krans van drie kunstuitingen : de muziek. Klanken van gouden leute weerklonken hier om U te begroeten. Muziek van carnaval brengt de juiste zeden : harten zonder zorgen en in bewondering en verwondering voor de éne waarde, drie dagen lang : de gulle, gouden lach.

Schilderijen lokken : Bosch en Breugel, in een gevecht tussen carnaval en vasten. Wij zouden u willen meestronen naar een museum van schone kunsten, waar we vóór en/of na uw rijk ons rustig en lustig aan die typische beschouwingen overleveren en ons de ogen uit het hoofd zouden kijken. Breugel maakt en houdt ons jong !

Poëzie. Dat klinkt anders dan andere woorden en bij de uitnodiging waren enkele verzen van Bert Peleman gevoegd : Zegetocht van Carnaval...

In de binding van drie kunststukken willen wij u allen samen en elk afzonderlijk begroeten, omdat u deze drie kunstwaarden in hoge mate vertegenwoordigt en in grote graad verspreidt : u zingt de lach, u schildert de lach, u dicht de lach. Want uw hele handel en wandel is een ontploffen van knalelementen, als een vuurwerk, met muziek dat hoog boven de huizen opstijgt, met schilderijen waarin we in een nieuwe wereld terecht komen met een waaier van nieuwe waarden, met gedichten die ons gemoed bezielen en boven alle vergankelijke taken en zaken tillen.

Wij worden licht als de pluimen op uw hoofden, in een verrijzen in een ander rijk, zonder gebondenheid aan de aarde, maar in een leven en zweven met u en door u als halve goden.

Dank zij u wordt de wereld elk jaar in de lente weer helemaal nieuw. De wereld schiet met een lachkanon. De mensen gaan anders kijken en ademen met de longen van de leute. Elk van ons hangt aan uw lippen en uw slippen om voor drie dagen mee te leven het rijk van uw narrendom.

Wij danken u, edele keizer, koningen en prinses, uit het diepste putteke van ons genegen hart, en uit het verste hoekje van onze hersenpan. Wij verwelkomen u hartelijk !

2. Bedrijvigheid van de Bond in het dienstjaar 1978, door Maurits BROECKHOVE, sekretaris.

Traditiegetrouw vergaderden de Raad van Beheer en de Redaktieraad met vaste regelmaat voor de bespreking van de aangelegenheden in verband met de werking, het tijdschrift, de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne, de groepsreizen, enz.

Publikaties

Ons tijdschrift Oostvlaamse Zanten heeft voor de twee laatste nummers vertraging opgelopen daar de drukkerij een overvloed van kiespropaganda moest verwerken voor de wetgevende verkiezingen van 17-12-1978. Straks verschijnt opnieuw regelmatig.

Onze Dienst voor Volkskundige Enquêtes in Vlaanderen heeft een beroep behandeld dat praktisch als onbekend mag beschouwd worden, nl. *het veesnijden*. De benaming veesnijder is in geen enkel woordenboek noch in de Gouden Gids te vinden. Veldwerk heeft voor de wereld van landlieden, veeartsen en veekwekers een verdienstelijke bijdrage geleverd. Een paar volksboeken bezorgden eigenaardig studiemateriaal.

De bijdrage *Ikonografische studie van de 19e-eeuwse litografische adres- en reclamekaarten in verband met metaalwaren*, door lic. Margriet BAERT, zal weldra als een afzonderlijke uitgave verkrijgbaar zijn.

Ons mededelingenblad *Volkskundige Kroniek* houdt onze leden op de hoogte van alle bondsmanifestaties en verstrekt verder boekbesprekingen en allerlei mededelingen. Met genoegen stellen we vast dat de rubriek *Wie weet antwoord ?* talrijke antwoorden ontvangt waardoor menig vorser hulp verkrijgt.

Colloquium

Op 29-10-1978 heeft onze Bond een colloquium gehouden rond het thema Onbetreden paden in de Volkskunde (1). Twee bestuursleden droegen een referaat voor :

- A.G. HOMBLE met *Onbetreden paden in de volksgeneeskunde*
- R. RUYLS met *De volkskunde in het recht. Een doolhof van verklede mannen.*

Kantwerkstersklub Sint-Katelijne

De werkvergaderingen gingen stipt door. De proeflessen voor de nieuwe kantwerksters en kantwerkers hadden in november en december plaats. Een vijftigtal nieuwe leden vervoegden de klub.

De kantwerkstersklub bestaat op het huidig ogenblik reeds tien jaar. Het Bestuur ontwerpt een programma om in 1979 dit tweede lustrum waardig te vieren, met o.a. de inrichting van een tentoonstelling over eigen kantwerk van de leden.

Bondsreizen

Twee bondsreizen werden ingelegd :

- op 4-6-1978 naar de Vlaamse Ardennen onder leiding van medelid Sylvain DE LANGHE met een leerrijk bezoek aan Ronse (krypte) St.-Hermeskerk, Kwaremont (bezoek bij kunstschilder Cies COSIJNS), Schorisse (watermolen), Vloesberg (wandeling in het bos) en Munkzwalm (wandeling langs de Zwalm).
- Op 9-7-1978 naar Brussel met een merkwaardige ontdekking (Hotel Belle Vue) en naar Binche (Internationaal Museum voor het karnaval en het masker) onder leiding van de heer GLOTZ, konservator.

Feesten

In het kader van de Gentse Feesten richtte de Heer Gustaaf WEZE, voorzitter van de Kommissie voor feesten en reizen, de Gentse Kernisstoet en de feestelijkheden in het Museum voor Volkskunde in.

Alle prestaties zoals vogelpik- en teerlingbakwedstrijden, ruilbeurzen, poppenspelvertoningen en nocturnes genoten stijgende bijval.

Biblioteek

Naast de zondagochtendzittingen wordt ook herhaaldelijk op de weekdays en dit na afspraak de biblioteek bezocht die aangroeit door aankoop en schenking van boeken.

Ruildagen

De ruildagen op de zondagmorgen genieten minder bijval omdat thans vele hobbyklubs tot stand zijn gekomen.

Poppenspel

De poppenspelvertoningen door het Spelleke van de Folklore op zaterdag- en woensdagmiddagen genieten steeds grote bijval. De spelers zorgen persoonlijk voor nieuwe stukken.

Tentoonstellingen

Het Museum voor Volkskunde mag zich steeds verheugen in een groot aantal bezoeken.

(1) zie O.V.Z., LIII (1978), 222-229

De tijdelijke tentoonstellingen in 1978 gehouden in het kader van het Jaar van het Dorp, zoals :

- *Hoeven uit het Meetjesland*, door R. TONDAT (2)
 - *Gent, stad van monumenten en landelijk schoon*, door W. BOGAERTS (3)
 - *Akwarellen over Gent, stillezens en tekeningen*, door A. DUPREZ
 - *Gentse beluiken* gezien door A. DESEYNE
 - *Een dorp om lief te hebben* (Munte), door R. VAN DAMME
- kenden veel bijval.

We mogen stellig besluiten dat de Bond zoals tevoren, op alle terreinen zeer actief was en voor de studie van het volksleven een bestendige provinciale schakel en een vaste basis vormt.

3. Financiële verrichtingen dienstjaar 1978 en begroting 1980, door Eleonora Samain-Ouvrein, penningmeesteres.

De cijfers geboekt in 1978 bewijzen dat in vergelijking met de vorige jaren de financiële toestand gunstig blijft evolueren.

De verkoop van losse nummers van Oostvlaamse Zanten en afzonderlijke publikaties is steeds een bron van inkomsten. Een opbrengst van 62.455 F getuigt van meer dan gewone belangstelling die deze uitgaven en de in vroegere jaren verschenen bijdragen blijven genieten.

Dankbaar vermelden we dat de totale toelagen van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur (161.677 F) ons dit jaar bleven behouden, alsmede de toelage van de Provincie Oost-Vlaanderen (20.000 F) en de toelage van de Stad Gent (10.000 F).

Een bijzondere dank gaat naar de heer Minister van P.T.T. voor zijn beslissing om aan de Bond een aandeel toe te wijzen van de opbrengst van een bijzondere postzegeluitgifte (50.000 F), alsook aan de Kon. Maatschappij Kunst en Kennis voor de schenking (10.000 F).

Uit de geboekte cijfers blijkt dat er op het einde 1978 een batig saldo was van 370.850 F. Als we dit bedrag vergelijken met het saldo in 1977, zijnde 218.529 F, constateren we een bevredigende financiële vooruitgang die de mogelijkheid biedt het bekroonde werk «Veer en Veerdienst in Oost-Vlaanderen» door Robert RUYS op de boekenmarkt te brengen.

De heren G. Van Audenhove en G. Van Peteghem, kommissarissen voor nazicht van de boekhouding 1978, hebben de boekhouding nagezien. Hun verslag toont aan dat alle verrichtingen regelmatig werden ingeschreven en de bedragen overeenstemmen met de boekhoudkundige bescheiden.

De vergadering keurt het verslag goed.

(2) Romano TONDAT en Renaat van der LINDEN, katalogo van de expositie *Hoeven uit het Meetjesland* aan de hand van foto's, ambachtsvoorwerpen, plannen, dokumenten en tekeningen uit de verzameling van Romano Tondat, bestuurslid van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen en uitgever van het tijdschrift *Ons Meetjesland*, Eeklo, van 7 tot 30 april 1978, 14 blz., ill.

(3) Zie O.V.Z., LIII (1978), 166-167.

FINANCIËLE VERRICHTINGEN DIENSTJAAR 1978

INKOMSTEN		UITGAVEN	
Lidgelden	226.062	Uitbesteed werk	8.750
Advertenties	5.000	Sekretariaatskosten	35.241
Verkoop publikaties	62.455	Reiskosten bestuur	4.012
Deelname excursies	45.535	Drukwerk	40.784
Cursussen	200.000	Propagandakosten	9.413
Giften	60.000	Publikaties	263.101
Toevallige baten	39.586	Overige organisatiekosten	6.582
Staatssubsidie	161.677	Hulp- en leermiddelen	23.014
Provinciale subsidie	20.000	Excursiekosten	39.324
Gemeentelijke subsidie	10.000	Cursussen	198.607
		Manifestaties	39.461
		Overige specifieke kosten	4.640
		Prijzen en geschenken	5.065
	<hr/>		<hr/>
	830.315		677.994
Incasso 1-1-1978	218.529	Incasso 31-12-1978	370.850
	<hr/>		<hr/>
	1.048.844		1.048.844

De vergadering keurt het financieel verslag 1978 goed.

BEGROTING 1980

INKOMSTEN		UITGAVEN	
Lidgelden	275.000	Uitbesteed werk	10.000
Advertentie	5.000	Sekretariaatskosten	80.000
Verkoop boeken en tijdschriften	160.000	Reiskosten bestuur	8.000
Inkomgelden	3.000	Drukwerk	35.000
Groepsreizen	20.000	Propagandakosten	5.000
Kursusgelden	200.000	Publikaties	500.000
Giften	50.000	Overige organisatiekosten	10.000
Toevallige baten	40.000	Hulp- en leermiddelen	23.000
Staatssubsidie	112.000	Groepsreizen	20.000
Prov. toelage	20.000	Kursussen	162.000
Stadstoelage	10.000	Manifestaties	17.000
Andere inkomsten	5.000	Overige specifieke kosten	30.000
	<hr/>		<hr/>
	900.000		900.000

De vergadering keurt de begroting 1980 goed.

De heren G. Van Audenhove en G. Van Peteghem worden als leden van de kascommissie aangeduid voor nazicht van de boekhouding over het dienstjaar 1979.

4. Projectie van kleurdia's en kleurfilms

Een reeks van vijftig dia's over het carnaval in Ninove en Zottegem en over het Driekoningenfeest in Sint-Maria-Horebeke, geprojecteerd door August De Maesschalck uit Wichelen, leidden de feeststemming in.

Daarna kwamen twee uitstekende films, geprojecteerd door Van der Schueren, over het karnavalegebeuren in Aalst aan de beurt, die aan de hand van knappe details en talrijke algemene beelden het verloop van het feest illustreerden.

De aanwezigen prezen de hoogstaande waarde van de projecties.

5. Middagmaal

Vóór de tocht voor het gezamenlijk noenmaal in het Hotel de Lourdes te Oostakker, zorgde een reporter voor een groepsfoto van het gezelschap op de binnenkoer van het Museum.

6. Voorstelling van de aanwezige keizers en prinsen, door Robert Ruys, bestuurslid.

Renaat van der Linden verwelkomde een tweede maal de keizers en de prinsen als «Weledelgeboren Prinsen van de Leute», waarna hij het woord gaf aan Robert Ruys die de vergadering als volgt toesprak :

Zoals de volksmond het uitdrukt : Al lachend zegt 'n zot zijn mening, zoals Erasmus schrijft in zijn Lof der Zotheid : De waarheid heeft een natuurlijke kracht om te behagen; als er namelijk niets kwetsend bijkomt, maar dit voorrecht hebben de goden zeker alleen maar aan de zotten geschonken.

*Als wij daar aan toevoegen **Stultorum numerus est infinitus** of het getal der zotten is oneindig, dan hebben wij alle redenen om ons hier en nu op ons gemak te voelen.*

Weledelgeboren Prinsen van de Leute, het weze mij toegelaten u vooraf in een paar woorden te schetsen, ten behoeve van de aanwezigen, wat er gewoonlijk voorafgaat aan het eigenlijke carnaval met de stoet en de kernisatmosfeer.

De Prinsenverkiezing gelijkt een beetje op de parlaments- of beter nog op de gemeenteraadsverkiezingen. Er worden affiches uitgehangen, bezoekjes afgelegd, handjes gedrukt en rondjes betaald. De voorbereiding is zeker geen eendagsvlieg.

Vroeger ging het er nog al paternalistisch aan toe. De organisatoren hadden hun Prins Karnaval kant en klaar voorhanden en zetten hem zo maar op de troon. De vox populi (de stem van het volk) oordeelde dat dit een staatsgreep was en eiste een vorm van inspraak. Welnu die inspraak is er gekomen. Nu worden kandidaten aanvaard en die moeten het dan maar bolwerken wie het halen zal.

Prins Karnaval wordt verkozen en een verkiezing betekent ook een kiescampagne, die haar bekroning kent op het Prinsenbal.

Uit de handen van de burgemeester ontvangt hij de symbolische machtgevende scepter, steekt zijn troonrede af, farandoleert aan het hoofd van zijn getrouwe fans en laveert na diverse tussenlandingen uiteindelijk in zijn vertrouwd stamcafé binnen.

De zondag is en blijft weliswaar de «grote» dag, dan wordt de spits afgebeten. De middag brengt de stoet en het feestgewoel in de straten. Groepen met en zonder praalwagens worden ingeschakeld. Fanfaren schetteren, trommels kletteren, een drukte heerst van hotsende, botsende, joelende en dansende mensen tussen slingerkransen van losgeworpen serpentines en uitgestrooide confetti. Olijk, losbandig-traditioneel in zulke atmosfeer viert Vlaanderen zijn Karnaval.

In de zotheid mogen onze Prinsen echter niet vergeten in de verschillende danslokalen hun beste beentje voor te zetten en de overtalrijke cafébazen met een bezoekje te «vereren».

En met een ferme kater en met veel pijn in het haar sluiten zij in de meeste gevallen zijn ambtstermijn af en verzoeken de burgemeester om terug de handhaving van orde en rust op zich te nemen.

Maar in grotere centra is daarmee de kous niet af. Daar komt het bezoek van de Prins van de Leute aan de bejaarden in het home en de «zorgenkinderen» in de plaatselijke kliniek. Dit is het humane en diep menselijke aspect van het Karnaval. Maar na dit alles smeult in onze Prinsen een tikkeltje weemoed, een hunkering en een onbestemd verlangen.

En om er volgend jaar enigszins bij betrokken te blijven, sluit hij aan bij het eedgenootschap der «Ex-prinsen». Zo wordt zijn Prinsenschap bestendigd en draagt hij door zijn hele verdere leven de stempel mee van vreugdeschepper en jolijtvierder.

Laten we even de Keizers en Prinsen voorstellen :

- Bob DUMOULIN, sekretaris-generaal van de *Federatie der Europese Narren*.
- Lic. Hugo DAUWE, Tresorier van de *Groot-Hertogelijke Raad van Jan Prinsen te Leuven*.
- Een delegatie van het bestuur van de *Pietermannen van Leuven*.
- Fernand DAEYAERT, griffier met twee leden van het bestuur van het *Karnaval-Wuitenskomitee van Hamme*.
- *Prins WILLY I van Zottegem*, Prins Karnaval 1979 met twee hofmaarschalken.
- *Prins ROLAND II*, Prins van België 1978-79 met zijn hofmaarschalk.
- *Prins van België 1975 en 1977* met hofmaarschalk.
- Drie bestuursleden van de *Kanselarij van de Prins van België uit Oostende*.
- *Prins FREDDY I en Keizer FREDDY I* van Wichelen.
- Maurice BURRICK, deken van de *Karnavalsgroep De Karolientjes* uit Heusden.
- *Prins MARCEL I* van Aarschot met zijn hofmaarschalk en lid van de Gilde van de *Kassei-stampers*.
- *Prins GUIDO I*, Prins van Brabant.

7. Tentoonstelling

Voorzitter Renaat van der Linden bracht een speciale hulde aan Dr. Jur. Jef DAUWE, Robert RUYS en Gerard BEIRENS, diensthoofd bij de Koninklijke Bibliotheek te Brussel voor de opbouw van de tentoonstelling CARNAVALIANA en het samenstellen van de katalogus die gratis kon worden uitgereikt aan de aanwezigen.

Vervolgens hield Dr. Jur. DAUWE, sekretaris van de Groot Hertogelijke Raad van Jan Primus binnen Leuven, een hoogstaande academische voordracht onder het thema «Het Karnavalgebeuren, een psycho-sociale benadering» (4) waarna de tentoonstelling door de aanwezigen werd geschouwd. Elkeen loofde de waardevolle voorwerpen en kostbare documenten die men anders zelden of niet te zien krijgt.

(4) De tekst van deze diepzinnige rede verschijnt als een afzonderlijke bijdrage in ons tijdschrift.

8. Uitreiking van het ordeteken «Pintje Dek» aan de keizers en de prinsen.

Gustaaf WEZE, voorzitter van het Feestkomitee van de Bond heeft de aanwezige Keizers en Prinsen omhangen met het uitzonderlijk ordeteken van de «Orde van Pintje Dek». Het viel telkens op hoe de hofmaarschalken hierbij omzichtig het hoofddekseel van hun Keizer of Prins afnamen opdat deze laatste zonder moeilijkheden het ordeteken over de hals zou krijgen.

De receptie daarna bracht uiteraard de gepaste sfeer om tot zingen aan te sporen. Aan de aanwezigen werd een glas bleek of bruin bier aangeboden met erop een harde mastel of «het echt pintje dek».

Het lied «De Karnaval waait over 't Land» van de hand van de aanwezige Prins van België 1975, de heer W. DELEY uit Oostende werd onder zijn leiding herhaaldelijk geestdriftig gezongen.

DE KARNAVAL WAAIT OVER 'T LAND

*In Blankenberge Scherpschutter,
In Diest de Tielebuis,
Maneblussers in Mechelen,
De Bierlippen van Heist,
In Brugge de Ali-Papa's,
Oostende de Garnaal,
We komen allemaal te saam,
En vieren Karnaval.*

*In Aarschot de Kasseistampers,
De Meibruid Dentergem
Uit Leuven zijn de Pieterman'n,
Ezels vind j'in West-end,
De Gaâ-Lowie's die zijn van Aalst,
De Zeester uit Den Haan,
We komen allemaal te saam,
En vieren Karnaval.*

*Refrein : De Karnaval waait over 'land,
Men neemt de skepter weer ter hand,
De Prinsen prachtig uitgedost,
Médailles op de borst,
Wat krijgt men daarvan dorst,
Zo'n feest dat duurt tot morgenvroeg,
Wat geeft het Bier is er genoeg,
Kom zet je zorgen aan de kant,
En laat ons dansen hand in hand,
We brengen Karnaval in heel het land.*

*De Bosuil vindt j'in Lembeke
De Meeënridders Genk,
In Heusden de Cristalblazers,
Tropette Eernegem,
Ik kan er zo mee doorgaan,
Maar daar komt geen eind meer aan,
We komen allemaal te saam,
En vieren Karnaval.*

Zo een gemoedelijke karnavalsfeer als slot van een statutaire vergadering had het Bestuur van de Bond zich nooit durven voorstellen. De verbroedering van volkskundigen met vertegenwoordigers van het levend volksleven was nog nooit zo spontaan, innig en oprecht.

Na het langdurig «gezellig onder ons» keerde elkeen tevreden huiswaarts, de Keizers en de Prinsen fier dat zij met onze Bond hebben mogen kennismaken en er wezenlijk als Prinsen werden ontvangen, de Oostvlaamse Volkskundigen met een beetje weemoed... het was zo vlug voorbij.

M. BROECKHOVE

Gent - Moord op een kommissaris en een politieagent

In verband met de bijdrage «Het familieboek van de familie DE SMET, O.V.Z. XLIX (1974) 93-120, diepte ik uit mijn verzameling dit lied :

Droeve gebeurtenis te GENT

Een Commissaris en een Politieagent door eenen anarchist vermoord.

Een wrede smart breekt hier
Weerom een vrouw haar hart
Door het verlies van haar man
Die zij zo teer bemind
Als martelaars verlaten zij het levenspad
Vermoord door een anarchist
Verbreekt ja eenieders hart.

Refrein :

**Voortaan zijn zij nu heen
Van de aarde zijn zij verdwenen.
Ach wat een droef geweest
Door den kogel zijn zij niet meer
Ook nog de kinderen teer
Zijn nu ook als weesjes herschapen
Dood zijn zij beiden voortaan
't Is met hen gedaan**

Maandag avond was
Een schrik in de stad
Dat de commissaris
Werd verwacht op de markt
Maar zie op een wat een schrikkelijke smart
Er werd op hun geschoten
Ja zo wreed en zo laf.

De commissaris was pas
Een vijftig jaren oud
Bemind van elken Gentenaar
Die daar ook woont
Hij was een parel in dienst
En van goed gedrag
Geheel het politiekorps
Is nu ook in rouw gebracht.

De dood van Gysels
Baart de weesjes wrede smart
Ze roepen op vader
Dat het breekt ieders hart
Een martelaarskroon
Versiert die twee mannen hun graf
Vaartwel gij helden
Die wreed van de wereld gingt af.

Goedkoopste Drukkerij en Clicheerderij der Stad.

Geene concurrentie mogelijk.

H. VAN DEN BROECK-JACOBS St.-Janstraat, Aalst.

Henri Demarest

Charles DE CLERCQ - Laorkieze Charele. Volksschrijver uit Brakel. Moeder als zegspersoon of autobiografie.

Een knaap die, als elfde van twaalf kinderen, in zijn prille jeugd koewachter speelde, en later als mijnwerker (fostman in het Brakelse) aan de kost kwam, blijkt niet geroepen om boeken te schrijven. Toch is het gebeurd.

Charles De Clercq, liedjesschrijver en zanger, heeft geschreven slag om slinger. De Heemkring Triverius van Brakel heeft twee verhalen op de markt gebracht : HET GEHEIM VAN DE MEULEMEERSEN en DE TWEE ROSTEKOPPEN.

Voorzitter Frans Van de Mergel heeft de auteur bondig voorgesteld. Die is geboren te Brakel in 1904. Hij zat in de klas «als het paste», vooral bij wintertijd. In de streek kent haast elkeen een lied van hem : 'k Zie ze vliegen al in de lucht, voor de duivenmelkers, verder : *Mijn schone Treze, De Toren van Babel, de Meiskens van Elst*. Charles gaat er prat op, dat hij zeker hondervijftig oude liedjes kent. Frans Van de Mergel omlijnt de verhalen als «tijdsdocumenten geput uit het harde leven van het einde van vorige en begin van de twintigste eeuw». Gerard Van Nuffel, burgemeester van Lierde waar Charles thans woont, heeft er een Woord Vooraf bijgevoegd.

Op de eerste plaats willen we een specifiek element van het eerste verhaal beklemtonen, op basis van de waarde die de auteur zijn moeder als bron toekent. Op een bepaald moment denk je bij de lektuur aan de vorm van een volksverhaal dat ergens opgetekend is... mijn vader heeft het mij verteld. De cijfers verwijzen naar de bladzijden.

De vertelling die hier neergeschreven staat, heb ik uit mijn moeders mond. Ik vertel en schrijf het verhaal voor mijn kinders en ook voor u... (5)

Vertellen en schrijven wordt haast synoniem ! Hij omlijnt eerlijk en heerlijk de verdienste(n) van zijn moeder :

Volgens mijn moeder mij heeft verteld... (7)

Mijn moeder heeft altijd tegen ons gezegd... (9)

Als mijn vader 's avonds thuis kwam van zijn werk vertelde mijn moeder al wat ze gezien en gehoord had... (9)

Dat heeft ons moeder ons dikwijls verteld... (13)

En dikwijls heeft ons moeder ons gezegd... (17)

Tussenin is moeder regelmatig betrokken partij in de uiteenzetting : *...had ze gezegd, mijn moeder... had mijn moeder dan gevraagd*

...vroeg ons moeder... (14 & 17)

Ze hadden plezier, zegde ons moeder... (25)

Ons moeder vertelde dat tegen ons allen toen wij klein waren... (26)

Toen vader thuis kwam van zijn werk werd hem wederom alles verteld... (27)

Dat heeft moeder dikwijls gezegd... (31)

Het was iets wreed om te zien, heeft ons moeder altijd verteld... (32)

Ons moeder heeft ons verteld, menigmaal (33)

Maar, zegde ons moeder, in die tijd was iedereen familie van iedereen... (38)

In die brief zit iets verborgen, had ons moeder tegen ons vader gezegd... (43)

Ik denk van wel, had ons moeder gezegd... (44)

't Zijn schurken, maar ze gaan iedere zondag naar de messe, zei ons moeder... (47)

Mijn plaats is thuis, had ons moeder geantwoord... (49)

De slotzin luidt : *Dit werd u nu verteld en werd geschreven door Charles De Clercq, Laerkieze Charele.*

Vertellen en schrijven gaat klaarblijkelijk hand in hand.

Bij de familie De Clercq werd heel veel verteld. Charles beschikt over een uitstekend geheugen. Zijn vingers kriebelen om te kunnen schrijven. Hij noteert zin na zin, feit na feit, kort en rechtstreeks, een serie gebeurtenissen als een kroniekschrijver, die echter langs moeder en vader de feiten heeft meegemaakt, met tussenin sober de beschouwing van een dorpsfilosoof.

Het leven en streven van zijn grootouders en ouders schuift voorbij, systematisch, met aanwijzingen van plaats en tijd. Eén voorbeeld als illustratie : vader te voet naar Geraardsbergen; daar liet hij zich aanwerven om boten te trekke die in de richting van Frankrijk vaarden; zo verdiende hij iets om eten te kopen voor onderweg; zo geraakte hij bij de boeren in Frankrijk om er het zomerseizoen te doen.

Het verhaal barst van feiten en bijzonderheden : de broodwinning in een fabriek voor alumetten (1890), herstellen van paraplu's, lappen van oude stoelen, plaatsing van familieleden in een klooster te St.-Quentin, de besace voor het vertrek naar Frankrijk, de duur : de 25^e van de maand maart tot de 20^e november.. tien man bij monsieur Filou in het dorp Temericours : elk moest zes hektaren bieten uitdoen, kappen en opladen en dit aan 50 fr per hectare. Dan moesten ze nog zelf zorgen voor hun kost.

De draad doorheen de uiteenzetting is de stichting van de herberg *In de waterrat* tot de sluiting, met allerlei gegevens over lavaaiers of stropers, schoten bij dag en nacht, afbakenen van een terrein, dreigementen, opduiken van gendarmes, bollen op het plein naast de herberg, samenzwering tegen de heren en de rijkswacht : *Drink rap uw bier uit en kijk goed op uw horloge omdat ge zoudt weten hoeveel tijd dat ge hebt om naar huis te gaan... Al deze hazen die hier lopen op drie kilometer in de ronde dat zijn d'onze... Als er geen gendarmen moeten zijn voor de rijke en moeten er gene zijn voor de arme..*

Tussenin lees je een lied van de Fransman, van een jager, een brief uit Frankrijk voor de baas van de Waterrat, met de titel : *Beste Bierverkopers...* Het twaalfde deel van het verhaal geeft het bezoek van drie mannen na de sluiting van het café. Een vertelt het drama van de dubbele dood : van een gendarm en van een stroper. Zo besluit het laatste deel het geheim *dat nog in veel oude mensen hun geheugen verborgen zit en door het te vertellen komt het nu tot hun nakomelingen.*

De twee roste koppen (blz. 53 sic) verloopt in dertien hoofdstukken, wellicht om de terminologie te wijzigen.

Twee jongens beleven hun jeugd, van de eerste schooldag tot de dag dat ze trouwen, het bestendig oud en vernieuwd verhaal van ons gebeuren, met belangrijke en min belangrijke facetten en uitingen, met de vele stukjes van een mozaïek, maar met het element van de (ik)ego-dokumenten, het persoonlijke getuigenis, de herinneringen van en voor een dagboek; we krijgen geen massa, geen veelheid van figuren, een samenstel van individuen, met hun betrokkenheid in en rond het lot van de enkeling. Hier is de realiteit en romantiek door elkaar verweven, met de klemtoon van authenticiteit. Dit verhaal is spijts alles een eigentijdse kunst, bedoeld en bedeed voor de hele gemeenschap, waar een kunst soms gericht en gesticht wordt voor een begaafde minderheid. Volks omvat de massa, met het gevoel dat elkeen wordt geëerbiedigd in zijn recht op zien en zijn.

De twee rostekoppen draaien een schoolfilm voor ons ogen, met het portret van de onderwijzer en alle tribulaties vroeger in en rond een klas, de armoede thuis en de nood aan eerste kommuniëklederen, het roven van hennen en het helpen bij de oogst en het rapen van aardappelen. Het leven op de buiten in grote en arme gezinnen in het eerste kwart van onze eeuw druipt en kruipt en sluipt er door alle steken van een breiwerk, tot de opoffering van een lief om de voorrang te geven aan de vriendschap.

Volkse produkties die we in de schilderkunst als naïef en zondagwerk betitelen, dragen als eerste stempel : de spontaniteit en authenticiteit. Charles De Clercq van Lierde biedt u een fijn werk, dat het leven van zijn ouders en van hem zelf met sobere middelen rijkelijk laat uitstralen. Wie tegelijk de realiteit en de romantiek uit een hoek van Zuid-Oost-Vlaanderen wil ontdekken, beschikt hier over een onvervalste bron !

Renaat van der Linden

Uitgave Heemkring Triverius, Brakel, samen met Boekhandel Braeckman, 1977. *Het geheim van de meulemeersen*, 5-52, *De twee rostekoppen*, 53-115. Foto van de auteur op de kaft, zonder illustratie.

IN MEMORIAM

Albert MARINUS

Op 1 februari 1979 overleed te Elsene Albert Marinus, leraar, journalist, letterkundige, eredirekteur van de dienst voor geschiedkundige en volkskundige opzoekingen van de provincie Brabant, oud-ondervoorzitter van de commissie voor volkskunst en volkskunde van de Unesco. Hij was geboren te Namen op 10 augustus 1886.

Albert Marinus, autodidakt, was als journalist verbonden aan «Le Soir» van 1920 tot 1951 en gaf les aan het Instituut voor Journalisten. Hij nam voor de volkskunde belangrijke initiatieven op internationaal vlak, o.a. in 1928 door de stichting van de Internationale Commissie voor Volkskunst en Volkskunde (Commission Internationale des Arts et des Traditions populaires) en door in 1949 deze dienst in te schakelen in het kader van de Unesco. Hij beklemtoonde de sociologische basis in de studie van het volksleven. Daarover heeft hij vrij veel gepubliceerd. Zijn driedelig werk *Le Folklore belge*, uitgave Brepols, Turnhout, z.d. (I, 334 blz., 375 ill. - II, 325, 376 - 753 ill. - III, 370, 754 - 1048 ill.) (1938-1947) behandelt menig volksgebruik uit Vlaanderen, dat hij ter plaatse onderzocht. De uitgeverij Culture et Civilisation te Brussel bezorgde een heruitgave in 1975.

Hij schreef in Oostvlaamse Zanten, 10 (1935) 103-110 : *Survivances du Passé*.

Renaat van der Linden

Zie : *La Commission royale belge de Folklore, ses statuts, ses membres, ses publications* (Bibliographie complète). Uitg. Commission royale belge de Folklore, section Wallonne. Brussel 1975, Albert MARINUS, 19-20.

J. WATTE. *Brabantse Tijdschriften 1921-1960 : a. Brabantse Folklore - b. Jaarboeken van Diest. Gedenkschriften van Halle*. Nederlandse Volkskundige Bibliografie. XVII. Centrum voor Studie en Documentatie. Antwerpen, 1973, XI-XV : Albert Marinus.
Delphine MANET. *Albert Marinus*. Brussel, 1975.

Verwijtnamen bij renners : WIELTJESZUIGERS EN ZO MEER

Dokumentatie voor de studie van het volksleven tref je in allerlei bronnen aan. Waar is een element voorhanden om verwijtnamen onder de renners te achterhalen ?

Fred De Stercke (Erwetegem-Zottegem) maakte een studie over *Onderzoek naar de aerodynamische aspecten van het menselijk lichaam*, met als onderdeel - aerodynamica van de wielrenner en - «invloed van de luchtweerstand op de houding van de wielrenner», voor het Hoger Instituut voor Lichamelijke Opvoeding en Kinesetherapie van de Vrije Universiteit te Brussel, in 1976.

Wieltjeszuigen leidt tot hevige discussies bij de supporters en de wielrenners zelf en tot empirisch afgeleide tactieken in de rennerstaal uitgedrukt als *het in de wind zetten van de tegenstrever* bij eindspurten en *het uit de wind zetten van de kopman*, één van de rollen van de te weinig gewaardeerde «knechten».

Fred De Stercke ondervroeg veertig wielrenners uit de drie liefhebberscategorieën, namelijk negentien liefhebbers - internationalen, veertien liefhebbers - junioren en zeven liefhebbers - nieuwelingen, uit de streek van Zuid-Oost-Vlaanderen.

Guido. Wieltjeszuiger, één van de vier broeders op het ros. (Het Volk, 30-6-'77).

Gegevens voor de volkskundige, blz. 108 :

Vraag : Wat denkt u van - hoe betitelt u - een tegenstrever die zich gemakkelijk wegsteekt in een groep ?

Antwoord : *profiteur* - 31; *sleper* - 29; *wieltjeszuiger* - 14; *dief* - 7 !

Vraag : hoe reageert u daarop ?

Antwoord : *niet verder doorgaan met zo iemand* - 22; *uitschelden, ook met blijvende vijandschap na de wedstrijd* - 17; *vechtpartij* - 2; *geen reactie* - 8.

Vraag : zijn uw supporters daarvan op de hoogte en hoe reageren zij ?

Antwoord : *supporters kennen die renners ook* - 40; *gebruiken ook scheldnamen* - 40; *duren wel eens vechten* - 4.

Elkeen kent de naam «wieltjeszuiger», maar het verrast, dat profiteur en sleper nog meer in gebruik zijn. De term «dief» als dusdanig verrast zeker ! (Zie ook : *Toch niet zo slecht voor een zweedief*. Nieuwsblad 10-4-'79).

Ook de sportwereld vertoont vele belangwekkende kanten voor de studie van het volksleven. Renaat van der Linden